

Analiza javnog mnijenja u Hrvatskoj kroz primjer sukobljavanja suparničkih strana u pitanju ratifikacije Istanbulske konvencije

Duvnjak, Marija

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Rijeci**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:186:144487>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom](#).

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-20**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences - FHSSRI Repository](#)

IZMEĐU NACIJE I GLOBALIZACIJE, IZMEĐU TRADICIJE I TENDENCIJE

Analiza javnog mnijenja u Hrvatskoj kroz primjer
sukobljavanja suparničkih strana u pitanju ratifikacije
Istanbulske konvencije

ZAVRŠNI RAD

Odsjek za kulturalne studije

Filozofski fakultet

Sveučilište u Rijeci

Ak.god. 2017./2018.

Mentorica: dr.sc. Sanja Puljar D'Alessio

Studentica: Marija Duvnjak

Rijeka, 2018.

1 SADRŽAJ

2	UVOD	2
3	POVIJESNI TRENUTAK DRUŠTVENE NESTABILNOSTI – SAVRŠENA OLUJA	7
4	INSTITUCIONALNE PRODUKCIJE JAVNOG MNIJENJA	9
4.1	U DESNOM KUTU RINGA	9
4.2	U LIJEVOM KUTU RINGA	11
4.3	PRAVILA I OGRANIČENJA RINGA – SUKOB CIVIZACIJA	12
5	MEDIJI	13
5.1	MEDIJI - SREDSTVO ILI SVRHA?	13
5.2	MEDIJSKA PODJELA DIJELI I POVJERENJE	14
5.3	ANALIZA 'LIJEVIH' MEDIJA	15
5.4	ANALIZA 'DESNIH' MEDIJA	19
6	POZICIJA 'IZMEĐU'	22
6.1	MEDIJSKA POZICIJA 'IZMEĐU'	22
6.2	DRUŠTVO U POZICIJI 'IZMEĐU'	23
7	MOGUĆNOST SUBVERZIVNOG KORIŠTENJA POPULARNE KULTURE	28
8	PROMJENA PARADIGME OSJETNA U JAVNOM MNIJENJU – ANALIZA ISTRAŽIVANJA	30
8.1	PITANJE SLAGANJA RA RATIFIKACIJOM ISTANBULSKE KONVENCIJE	30
8.2	IDEOLOGIJA KORIŠTENA KAO ALAT ZA IDEOLOŠKU PREVLAŠT	35
8.3	NEVOLJE S BIOLOGIJOM	39
9	ZAKLJUČAK	41
10	LITERTATURA	42
10.1	BIBLIOGRAFIJA	42
10.2	MEDIJSKI ČLANCI:	43

2 UVOD

U ovom radu posvetit ću se analizi javnog mnijenja na pitanju prijepora oko ratifikacije Konvencije vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji u Hrvatskoj. Koristim izraz javno mnijenje kako bih opisala osjećaj, duh vremena u Hrvatskoj danas. Prema "Leksikonu radija i televizije" javno mnijenje se definira kao "*stajališta i opredjeljenja javnosti o važnim društvenim pitanjima ili problemima. Povezani zajedničkim interesima ili uvjerenjima pojedinci ili društvene skupine uspostavljaju zajedničko mišljenje o spornim pitanjima društva i politike kako bi utjecali na djelovanje institucija vlasti i/ili društva. Pritom su im glavni posrednici masovni mediji (TV, radio, tisak, internet), koji su pak po nekim istraživanjima zapravo glavni stvaratelji javnoga mnijenja.*" (Galić, M.; 2016.; p 224). Javno mnijenje se može opisati i kroz Williamsovu ideju "strukture osjećaja" koja mu nije istoznačna ali u njemu izražava: "*...čvrsta i određena u smislu u kojem to svaka „struktura“ jest, ali se istovremeno očituje u najosjetljivijim i najmanje opipljivim sastavnicama našeg djelovanja. Na određeni način, ta struktura osjećaja jest kultura nekog razdoblja: to je osobita, živa rezultanta svih sastavnica općeg ustroja.*" (Williams u Duda, D.; 2006.; p 41.).

U ovom ću radu kombinirati obje definicije budući da smatram kako se ne pobijaju već nadopunjuju. Stajališta i opredjeljenja javnosti o pitanjima poimanja ljudskih prava i definiranja ljudskih sloboda jednako su rezultati, koliko su i tvorbeni čimbenici strukture osjećaja u koju su uronjeni i mediji i institucije, a prva definicija ih isključuje iz svojeg poimanja javnog mnijenja, dok ih druga objedinjuje. Tom temom bavit ću se kroz istraživanje jednog od najznačajnijih društveno političkih pitanja 2018. godine koje je uzrokovalo snažnu reakciju javnosti, a to je pitanje ratifikacije 'Istanbulske konvencije'.

Konvencija vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji izazvala je snažne reakcije u javnosti te ju stoga uzimam kao predmet svog istraživanja. Hrvatska je Konvenciju potpisala 2013. (Turčin, K; 2017.), a javna rasprava oko njenog ratificiranja se može ugrubo datirati oko 2016. godine od kada se pitanje počinje češće prezentirati i debatirati u javnosti. Smatram kako je pitanje prijepora oko ratificiranja ovog

dokumenta puno šire društveno pitanje koje je još jedan rezultat i pokazatelj šire društveno političke situacije u kojoj se Hrvatska nalazi.

Pitanja koja u ovom radu postavljam su:

- 1.) Koje je 'javno mnijenje' u Hrvatskoj danas po pitanju Istanbulske konvencije?
- 2.) Jesmo li na prekretnici nove društvene paradigme po pitanju definiranja ljudskih prava i sloboda?
- 3.) Kako se Konvencija vijeća Europe našla u poziciji između tradicionalnih, nacionalističkih, modernističkih uvjerenja i progresivnih, liberalnih i 'postmodernističkih' stajališta?
- 4.) Na koji način su prijepori oko konvencije posljedica našeg vremena i prostora?
- 5.) Koliku ulogu su imali mediji i njihova reprezentacija u stvaranju ovog društvenog ringa u kojem se dvije struje (tradicionalna i progresivna) bore za prevlast?

Odgovore na ova pitanja tražit ću u nastavku rada. Ovu sam analizu odlučila potkrijepiti ne samo analizom empirijskih podataka, već i provođenjem ankete na slobodno odabranom uzorku od 150 ispitanika. Online anketni obrazac sam podijelila putem društvenih mreža Facebook-a i Forum.hr. Objavivši anketu u raznim otvorenim grupama na Facebook-u kao što je "Volim grad koji teče" i "Riječka enciklopedija – Fluminensia" pokušala sam obuhvatiti što raznolikiji uzorak ispitanika. Također, na mrežnoj platformi Forum.hr sam nakon dozvole administratora formirala 'temu' te podijelila obrazac i tamo, na koji je sveukupno odgovorilo 157 ispitanika. Anketu sam formirala u dva dijela od kojih je jedan značajan za kvantitativnu analizu podataka, odnosno za prikupljanje podataka o načinima informiranja javnosti i njihovom stavu prema tim načinima, dok je drugi dio podložan kvalitativnoj analizi budući da sam na postavljena pitanja o nužnosti ratifikacije i definiranja takozvane rodne ideologije i različitog definiranja roda i spola tražila opsežnije odgovore od samog da/ne oblika¹.

Za početak potrebno je opisati povijesni trenutak u kojem se Hrvatska nalazi. Budući da smatram kako je javna rasprava oko ratifikacije „Istanbulske konvencije“ djelomice samo

¹ Online anketni obrazac je vidljiv na ovom linku:
https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScAnx5kYlDe3IsPPyZFjRISYR_kweDpITGvtXHyrYH3SQYP7w/viewform?c=0&w=1

jedan od produkata i određena vrsta refleksije trenutnog stanja Hrvatske, potrebno je ukazati na ostale oblike kriza koje su i posljedice i uzroci ovog povijesnog stanja. U ovom ocrtavanju nestabilnosti za koju mislim da je i više nego uočljiva na brojnim poljima, neću se vraćati na 1991. iako je i ona vrlo indikativna za trenutno stanje, već ću razloge tražiti od 2008. godine kada se prisjećamo globalne ekonomske krize koja je zakucala i na Hrvatska vrata te i nas uključila u stanje recesije. U godinama koje su uslijedile možemo početi pratiti sve veći broj hrvatskih iseljenika koji su pošli tražiti 'bolji život' u neke druge države. Uz ove emigracije odvijali su se paralelno i migrantski valovi koji 2015. dolaze i u Europu, a u rujnu iste godine i u Hrvatsku. 2016. godinu osim po značajnom povećanju iseljenih ljudi pamtimo i prema prosvjedima diljem Hrvatske gdje se iskazivalo nezadovoljstvo školstvom i školskim programom, te se zahtijevala „Kurikularna reforma“. Nezadovoljstvo, nestabilnost i još jednu krizu donijela nam je i 2017. godina, s ekonomskom uzurpiranosti Agrokora, te pitanjima državne intervencije u privatni poslovni sektor. No, krizno stanje nije stalo ni na ovim poljima, svoje je utjecaje imalo i zdravstvu koje je prošle godine bilježilo pad od čak 7 mjesta na EHCI ljestvici Europskog zdravstvenog kategoriziranja kvalitete i usluga gdje je hrvatska na 26 mjestu od 35 zemalja koje se rangiraju². Ovi i mnogi drugi razlozi uzrokovali su brojne prosvjede upravo od strane liječnika. Uz ovakve nestabilnosti, zagonetke političkog vodstva Hrvatske je praktički nepotrebno isticati³. No, ipak vrijedi istaknuti 'pad vlade' koji se dogodio u lipnju 2016. kada je Hrvatski sabor izglasao nepovjerenje premijeru Tihomiru Oreškoviću i s time po prvi puta u Hrvatskoj povijesti 'srušio' vladu. Političko upitno vodstvo i značajna doza nesigurnosti traje i danas, kada je aktualna još jedna ekonomska kriza. Ovoga puta brodogradilišta doživljavaju svoj pad, dok političke stranke (kao što je to Živi zid) sve više prakticiraju populističke načine provođenja političkih programa.

Nakon kratkog identificiranja trenutnog stanja u Hrvatskoj i brojnih nestabilnosti u društveno političkoj slici potrebno je početi s institucijama koje zagovaraju ako ne i produciraju određene stavove i razmišljanja danas, što je u ovom slučaju također od velike važnosti. S jedne strane stoje organizacije koje se mogu smatrati konzervativnima, ili tradicionalnima kao što je to Crkva, i vezana udruženja koja se oslanjaju na nju ili je koriste

² <https://healthpowerhouse.com/media/EHCI-2017/EHCI-2017-report.pdf>

³ Ovdje se referiram na uspon populističkih stranki kao što je to "Živi zid", poprilično značajno opadanje snage stranke "SDP-a" i velike oscilacije "Mosta" koji je u trenutku predizbornih kampanja za parlamentarne izbore 2015. zabilježio veliki i nagli uspjeh, koji je slijedio poprilično jednaki i nagli pad.

za širenje svojih ideja kao što je to 'U ime obitelji'⁴, GROZD⁵, "Teen STAR"⁶, 'Centar za prirodno planiranje obitelji' ili specifično za ovu temu novonastala, građanska inicijativa "istina o Istanbulskoj"⁷. Kao određena vrsta odgovora ili suparnika čak, stoji s druge strane i liberalnija strana, koja također svoje temelje ima u raznim organizacijama kao što je to "Centar za ženske studije"⁸, "CESI"⁹, "RODA"¹⁰, "B.a.B.e"¹¹, "fAKTIV"¹² i ostale. Obje strane produciraju određene ideje koje prenose različitim medijima.

Stoga sljedeći korak u mojem radu jesu upravo mediji. Pitanje medija prvotno povlači pitanje definiranja medija, od raznih sukobljenih teorija koje gledaju na medije i tehnologiju (budući da je danas nemoguće govoriti o medijima bez uključivanja novih medija, odnosno digitalne mreže koja se sve više širi) kao na puki instrument prenošenja poruka javnosti (Peović Vuković; K.; 2012.). Brojni teoretičari zagovaraju i ideju tehnološkog determinizma (smatraju kako mediji i tehnologija imaju snažan utjecaj na društvo) koji se ponovo mogu grubo podijeliti na tehnofobe i tehnofile. Odnosno, mogu se podijeliti na one koji se boje rastućeg utjecaja digitalizacije te u njoj vide otuđenje društva i često zapadaju u neku vrstu anarho-primitivizma kao 'bolje opcije'. Jedan od predstavnika takvog razmišljanja je zasigurno i John Zerzan koji u djelu "Anarhoprimitivizam protiv civilizacije" zastupa upravo ta stajališta (Zerzan, 2004.). S druge strane, 'tehnofili', ističu pozitivnu stranu tehnološkog razvitka te ga razumiju kao razbijanje hijerarhiziranog, vertikalnog protoka informacija. Smatraju da nudi mogućnost horizontalnog, slobodnog prenošenja podataka u čemu previđaju razna ograničenja i cenzure postavljene od strane velikih korporacija u čijem su vlasništvu sami operativni sustavi, tražilice, i ostale 'društvene mreže' putem kojih se ti podatci prenose (Peović Vuković, K; 2012.). Zagovaratelji ovakvog viđenja su i nositelji "STEM revolucije" u Hrvatskoj, a jedan od njenih predvodnika je Nenad Bakić.

Tehno-deterministi (obje strane) previđaju samu strukturu medija i njen razvitak, te ističu medijsku 'slobodu' odnosno 'neograničenost' kao primarnu karakteristiku ignorirajući strukturu koja i u toj horizontalnoj, distributivnoj mreži ima 'gate keepers' odnosno određene 'čuvare' u korporativnom obliku. Samim time, većini ovih teorija se može spočitati njihovo

⁴ Službena web stranica Udruge U ime obitelji : <https://uimeobitelji.net/>

⁵ Službena web stranica Udruge GROZD : <http://www.udruga-grozd.hr/>

⁶ Službena web stranica Udruge TeenSTAR : <http://www.teenstar.hr/>

⁷ Službena web stranica GI Istina o Istanbulskoj : <http://istinaoistanbulskoj.info/>

⁸ Službena web stranica Centra za ženske studije Zagreb: <https://zenstud.hr/>

⁹ Službena web stranica CESI: <http://www.cesi.hr/>

¹⁰ Službena web stranica udruge RODA: <http://www.roda.hr/>

¹¹ Službena web stranica B.a.B.e: <http://www.babe.hr/>

¹² Službena Facebook stranica fAKTIV: <https://www.facebook.com/fAKTIV/>

zanemarivanje uloge koju imaju i igraju u odražavanju i održavanju i same kapitalističke ideologije. Kako to Peović Vuković ističe ne uviđaju 'strukturu osjećaja' u koju su i sami uronjeni (Peović Vuković, K; 2012.). Ona taj Williamsov termin strukture osjećaja definira kao kapitalizam, u koji je svaka struktura (pa tako i medijska) uronjena, kojeg je dio. Ja se neću ovdje njime detaljno baviti s obzirom da je ta problematika previše široka za opseg ovog rada. Iako priznajem kapitalizam kao sustav proizvodnje koji dijelom uvjetuje našu strukturu osjećaja, u svojoj ću se analizi baviti isključivo pitanjem javnog mnijenja kroz navedene teme. Kroz analizu tog idejnog osjećaja javne sfere društva u kojoj su uključeni i mediji, medijske kuće i sami stvaratelji medijskih sadržaja ukazati ću na promjene za koje smatram da se događaju u današnjoj Hrvatskoj.

Za oblikovanje medijskih sadržaja poslužiti ću se Hallovom teorijom kodiranja poruke, te istaknuti načine na koje mediji, odnosno medijski producenti 'kodiraju' poruke (Hall, S; 2007.). Točnije, bavit ću se analizom medija kategorizirajući ih prema različitim načinima kodiranja medijskih sadržaja. U sve jasnijoj mrežnoj virtualnoj slici svijeta portali i društvene mreže vodeći su načini informiranja javnosti, stoga su oni ključan predmet moje analize. U hrvatskim medijima je izrazito vidljiva polarizacija u svjetonazorski različito orijentiranim medijima, što me navelo na prvotnu podjelu na 'lijeve' i 'desne' medije. Kategorizirala sam ih osim prema svjetonazoru i prema njihovoj emotivnoj involviranosti u temu i kroz njihov odnos i prezentiranje suparničke skupine.

Prilično sličnim načinom kategorizirati ću i odgovore anketiranih ispitanika što me dovodi do sljedećeg koraka u analizi a to je recepcija publike. Ispitanike, sukladno Hallovoj teoriji, u analizi njihovih odgovora ne tretiram kao pasivne recipijente, već kao aktivne stvaratelje značenja. Ponovo koristeći se Hallovim nazivljem, razni načini dekodiranja poruka govore u prilog sve većoj polarizaciji u javnom mnijenju, pod kojom ne mislim na sve jasnije podjele na samo dvije suprotstavljene strane, već sve više izoliranih krugova u kojima se potenciraju različita mišljenja. Što se uklapa u određene karakteristike postmodernizma, kao što je to heterogenost, decentralizacija, nesigurnost, fluidnost subjekta. Ove naglašene karakteristike se očituju i u rastućem nepovjerenju prema medijima o čemu govore i rezultati online ankete koju sam provela na slučajno odabranom uzorku od 157 ispitanika. Na pitanje o pristranosti medija 51,4% ispitanika je odgovorilo s ocjenom 5 koja je označavao apsolutno slaganje s tvrdnjom da su mediji pristrani. S ocjenom 4, koja je stajala za izraz 'slažem se', je odgovorilo čak 33,1% ispitanika. Što znači da je 84,5% ispitanika uvjeren u medijsku pristranost i subjektivnost.

No aktivnost publike se ne zadržava na određenom kritičkom stavu prema medijima, već se ona iskazuje i u javnom prostoru. U primjeru koji sam odabrala za analizu, pitanje ratifikacije Istanbulske konvencije, 'javnost' iskazuje svoje stavove u javnom prostoru (u koji ne uključujem samo fizički prostor već i mrežni digitalni prostor) kroz poticanje i stvaranje građanskih inicijativa, sudjelovanjem u prosvjedima, širenjem vlastitih ideja i stavova i kroz javne tribine. Kako sam se do sada koristila Hallovim pojmovima, ponovo slijedeći njegovu ideju o ne linearnom protoku poruka, ostat ću im dosljedna i u samoj strukturi ovog rada, iskazujući utjecaj publika na stvaranje samih 'institucija' koje onda ponovo reproduciraju određene ideje te ih putem medija ponovo šalju u javnost, stvarajući određenu cirkularnost u kreiranju i širenju samih informacija, a tako i javnog mnijenja (Hall, S; 2007.).

3 POVIJESNI TRENUTAK DRUŠTVENE NESTABILNOSTI – SAVRŠENA OLUJA

Kako bih mogla ući u analizu javnog mnijenja, važno je imati na umu i određene čimbenike koji čine ovaj trenutak u Hrvatskoj, određenu društveno političku situaciju danas. Pod trenutnim stanjem u kojem se Hrvatska nalazi imam u vidu političku, ekonomsku, društvenu i institucionalnu nestabilnost. Nesigurnost, krizna stanja, uzdrmanost poznatih i ustaljenih načina i oblika funkcioniranja vidljiva je na skoro svim poljima u RH. Tako kriza osim ekonomske koja je prilično temeljna pogađa i ostale aspekte države kao što je to školstvo, zdravstvo, kultura ali i način života. Iako se u ovoj analizi bavim razdobljem od 2013. godine (kada je Hrvatska potpisala Konvenciju Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji) u ocrtavanju trenutne slike Hrvatske morati ću se vratiti još par godina unazad kako bi obuhvatila i kobnu 2008. godinu u kojoj je Ivo Sanader rečenicom „Bez dramatike, visimo o niti“ proglasio ulazak u recesiju koja je zahvatila ostatak svijeta i ranije. Ova globalna ekonomska kriza uzdrmala je ono što je Marx nazvao bazom društva, te iako se može razvući rasprava oko pitanja čini li ekonomija uvijek bazu društva i društvenog poretka ovdje neću ulaziti u takvu liniju argumentacije jer bilo kako bilo, vrlo je važna komponenta u društvu i jedan je od glavnih indikatora društvene stabilnosti i sigurnosti. S ovom je krizom, upravo ta sigurnost napadnuta ponovno. Stabilnost koju pruža ekonomska dobit posebice u kapitalističkom sustavu je neizmjenjiva te kada ona uđe u krizu i ostali sektori u nadgradnji se nađu u krizi. Krizna stanja često vode društvo u ekstreme, tako je i 2013. udruga „U ime obitelji“ uspjela iskoristiti situaciju i provesti referendumsko pitanje uvrštavanja vrlo ograničene definicije braka u Ustav RH, predstavljajući konzervativne

vrijednosti kojima ljudi često pribjegavaju u nestabilnim i nesigurnim vremenima. Krizi je doprinijelo i 'masovno' iseljavanje ljudi iz Hrvatske u druge Europske zemlje koje se može pratiti otprilike od 2012. iako je svoj vrhunac doživjelo u posljednje dvije godine. Određenoj društvenoj nesigurnosti doprinijeli su i migrantski valovi, koji su u Hrvatsku i Europu došli oko rujna 2015. kada je Zoran Milanović, tadašnji predsjednik vlade RH, obećao politiku otvorenih vrata za sve izbjeglice. To pitanje i danas ima vrlo velik utjecaj na političke aktere i njihovu budućnost. Naime, ovisno o politici koju stranka zastupa u odgovoru na to pitanje, dobiva odnosno gubi političke poene u utakmici za zadobivanje vlasti. Ali uz politička nadmetanja, valovi migracija donose i određene nove kulture na prostore koji su već poprilično nestabilni kao što je to Hrvatska, pa se na krizno stanje dodaje i strah od novog i nepoznatog što ponovo nerijetko vodi u ekstremizam koji je često desno politički orijentiran, kako bi se razvio neki osjećaj ustaljenosti i sačuvalo djelić 'tradicije' koja se čini kao sigurna luka i u ovoj 'oluji'. Dakako, ovoj nestabilnoj slici nimalo nije pomogla ni „Agrokoroš“ kriza 2017. kada se ponovno potreslo tržišnu poziciju i njenu budućnost. Što je povuklo zamršeno i još uvijek ne u potpunosti odgovoreno pitanje, državne intervencije u privatne kompanije. No, promjene se također događaju, čak štoviše, zahtijevaju i u drugim sektorima javnog života. Tako pratimo krize u školstvu od „Studenske blokade Sveučilišta“ 2009. godine do zahtijevanja „Kurikularne reforme“ 2016. godine. Ni zdravstvo nije izvan ove nemirne situacije. I na ovom se polju odražava nezadovoljstvo ili krizna situacija, brojni liječnički prosvjedi vezani za 'nove' reforme u zdravstvu koje nisu dogovorene na javnoj raspravi, ali i nezadovoljstvo liječnika na mikro razinama je prilično očito, a manifestira se u sve većem broju djelatnika u zdravstvu koji napuštaju ovu državu ili pak prelaze u privatni sektor. Ovakav pad kvalitete i funkcioniranja se čak može pratiti i pozicijom Hrvatskog zdravstva putem EHCI rang liste Europe na kojoj je Hrvatska na čak 26. mjestu od ukupnih 35. Na koje je Hrvatska došla 2016. godine što je označavalo pad od čak 7 mjesta a njeno se rangiranje u 2017. nije promijenilo (Health Consumer Powerhouse Ltd. ; 2018). Ni kultura nije ostala izvan ove 'savršene oluje' ¹³. Naime, grom je lupio i medije u 2016. kada je Zlatko Hasanbegović, tadašnji ministar kulture raspustio Povjerenstvo za neprofitne medije, bez obrazloženja te im ukinuo dotadašnji oblik financiranja bez da je osigurao njegovu zamjenu, što nije učinjeno još ni danas (Benačić, A.; 2016.) ¹⁴. Ni Riječki HNK Ivana pl. Zajca nije

¹³ Engl. "Perfect storm" urbani je izraz koji označava iznimno lošu, kriznu situaciju u kojoj se paralelno događaju brojne loše stvari (Cambridge dictionary; 2018.)

¹⁴ Brojni mediji prenose ovu vijest kao što je to i portal Novosti <https://www.portalnovosti.com/neprofitni-mediji-izmedju-drzave-i-crowdfundinga> članak Nenada Jovanovića ili portal N1 u članku Ane Benačić <http://hr.n1info.com/a100192/Vijesti/Hasanbegovic-razrjesio-Povjerenstvo-za-neprofitne-medije.html>

mirno prebrodio ovu oluju. Naime, Hasanbegović je u svojem kratkom amandmanu uspio javno napasti i Olivera Frljića i njegov način vođenja Kazališta bez da je prisustvovao niti jednoj njegovoj predstavi, već je širenjem uistinu zastrašujućih, poprilično fašističkih ideja prijetio i toj kulturnoj grani (Vlašić, B; 2017.)¹⁵. No kazalište je potresla i jača javna kriza kada je nastala velika društveno politička polemika oko postmodernih drama, kritičkih i politički involviranih predstava pod intendantskom palicom Olivera Frljića. Oblaci ovog nevremena su se nadvili i kroz industrijsku krizu nad brodogradilištima u RH gdje se sada ponovno otvaraju kišobrani u obliku pitanja državne intervencije u privatni sektor. Dok se kroz sve ove krize može pratiti i politički spektakl koji izvode političke stranke koje poput Genea Kellyja pjevaju na kiši dok populistički prikupljaju političke bodove u utrci za moguće osvajanje sljedećih izbora, samo za razliku od Genea Kellyja nikome nisu simpatični. Cijeli ovaj kontekst poprilično govori o trenutku u kojem analiziram javno mnijenje, imajući ove informacije o hrvatskom društveno političkom kontekstu na umu, vrijeme je da započnem analizu.

4 INSTITUCIONALNE PRODUKCIJE JAVNOG MNIJENJA

Nije tajna da određene institucije podržavaju i kreiraju određene stavove i razvijaju određena razmišljanja ljudi. Brojni su autori već pisali o ovom utjecaju kao što je to činio i Althusser u djelu "Ideologija i Ideološki aparati države" u kojem uz represivni aparat države naglašava i vrlo važnu funkciju ideološkog državnog aparata koji je sačinjen od institucija putem kojih se provodi dominantna ideologija (Storey, J.; 2009.). Zato ću se odmah posvetiti primjeru odabranom u ovom radu. Točnije dijelu istraživanja jedne od najaktualnijih političkih tema 2018. godine: pitanje ratifikacije 'Istanbulske konvencije'. Njena se društveno politička aktualnost okuplja oko polariziranih strana koje jasno zauzimaju stav u toj tematici, gdje sa jedne strane stoje protivnici ratifikacije 'Istanbulske konvencije', dok s druge strane stoje zagovaratelji 'Istanbulske konvencije'.

4.1 U DESNOM KUTU RINGA

Neke od organizacija vezanih za protivljenje ratifikaciji su katolička crkva u Hrvatskoj, te razna udruženja koja se donekle povezuju sa njom, kroz njenu podršku ili kroz korištenje katoličkog, klerikalnog diskursa. Ključna takva organizacija za ovaj primjer jest

¹⁵ Brojni mediji prenose ovu situaciju kao što je to učinio i Boris Vlašić za Jutarnji list <https://www.jutarnji.hr/vijesti/zagreb/glumci-hnk-protiv-hasanbegoviceva-dolaska-u-kazalisno-vijece-pokazao-je-zabrinjavajucu-sklonost-restrikcijama-slobode-demokratskog-drustva/6889383/>

građanska inicijativa 'Istina o Istanbulskoj' koja je oformljena za ovu priliku. Članovi organizacijskog odbora su većinom i predsjednici udruga koje podržavaju i šire 'istinu o istanbulskoj'. Oni su: Rozalija Bartolić - Udruga udovica hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata; Željko Sačić – umirovljeni general hrvatske vojske; Irena Dubreta – voditeljica inicijative za zaštitu dostojanstva i prava hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji koju je pokrenula zagrebačka Udruga udovica hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata; Matija Grgat - Hrvatsko katoličko društvo prosvjetnih djelatnika; Robert Majerić – predsjednik ogranka HRAST-a; Dominik Visković, te koordinatorka i voditeljica inicijative Kristina Pavlović – predsjednica udruge GROZD, te Udruge za cjeloviti spolni odgoj "Teen STAR" i voditeljica Centra za prirodno planiranje obitelji¹⁶.

Građanska inicijativa Istina o Istanbulskoj predstavila se na konferenciji za medije 20.10.2017. na kojoj je prvi puta u javnosti, kao takva, iznijela svoje neslaganje sa Istanbulskom Konvencijom za koju smatraju da uvodi 'rodnu ideologiju', koncept koji ne objašnjavaju konkretno, već povezuju sa rodnom teorijom Johna Moneya koji je djelovao 1950-ih, točnije sa njegovim kontroverznim eksperimentom nad blizancima Reimer.¹⁷ Nastavak i nadogradnju ove 'teorije' vide i u propalom Nordijskom rodnom institutu 2011. godine. Ta 'rodna ideologija' – čini se kako ne rade razliku između koncepata teorije i ideologije - prema njihovom mišljenju pokušava ostvariti svoj povratak i ostanak u zemljama

¹⁶Neke od udruga koje promiču i sačinjavaju građansku inicijativu 'Istina o Istanbulskoj' su Glas roditelja za djecu – GROZD; Udruga žena Judita; Udruga za cjeloviti spolni odgoj Teen STAR; Hrvatsko katoličko liječničko društvo; Hrvatsko katoličko društvo prosvjetnih djelatnika; Centar za prirodno planiranje obitelji; Hrvatska schönstattska obitelj; HKDPD "Biskup Srećko Badurina"; Hrvatska zajednica bračnih susreta; Kursiljo – mali tečaj kršćanstva; Centar za pomoć trudnicama "Djetešce, na sunašce"; Obitelj Malih Marija; Udruga hrvatskih brojnih obitelji 8+; Mladi srca Marijina; Centar za skrb o plodnosti FertilityCare Hrvatska; Humanitarna udruga Oaza; Udruga žena Dinjevac; Križarska organizacija; Udruga "Hrvatska ognjišta"; Centar za bolji svijet; Hrvatska udruga Benedikt; Molitvena inicijativa "Za Život Pro Vita"; Udruga Hrvatska slobodna desnica; Inicijativu podržava i Europski kršćanski politički pokret – ECPM.

¹⁷ John Money bio je američki psiholog u 1950-ima koji se 'proslavio' putem provođenja kontroverznog eksperimenta nad blizancima Reiner. David (Brenda) i Brandon Reiner su još u maternici bili podvrgnuti operaciji kojom ih se trebalo obrezati poradi određenih komplikacija. Ta operacija je pošla po zlu, te je kao rezultat toga David imao teška oštećenja na penisu, koji je nakon tog zahvata i otpao. Užasnuti roditelji potražili su pomoć dr. Johna Moneya, zagovaratelja 'rodne teorije' koji je duboko vjerovao u društvenu konstrukciju roda, na tolikoj razini da je predložio roditeljima da Davida odgoje kao Brendu, operacijom i hormonalnom terapijom estrogena, promijenili su Davidu spol. Nakon 14 godina Brendinog neuklapanja i neshvaćanja sebe, Brenda je odlučila više ne posjećivati Moneya, čak je prijetila samoubojstvom ako ju se na to prisilili. Tada su joj roditelji odlučili reći istinu- To ju je nagnalo na ponovnu promjenu spola u muški, te je odabrala ime David. No godinama kasnije David se i dalje nije mogao nositi sa svojim problemima te si je oduzeo život. Taj je slučaj poznat pod kolokvijalnim imenom "John/Jane" . (Gaetano, P.; 2017.)

koje ratificiraju "Istanbulsku konvenciju". Za "Istinu o Istanbulskoj" sporna je u samoj Konvenciji ideja 'neznanstvene rodne teorije', koja odvaja biološku uvjetovanost roda, te rod poima kao društveno konstruiran. "*Odvojenost spola i roda (vidljiva i u čl.4 st.3) za posljedicu ima stvaranje uvjerenja da se čovjek rađa kao neutralno biće koje kasnije može odabrati hoće li biti muškarac ili žena ili neki drugi od brojnih „rodova“ (homo, gay, lesbian, queer, trans...).*" (<http://istinaoistanbulskoj.info/neprihvatljivo-u-istanbulskoj-konvenciji>). Također ističu i disparitet sa Ustavom RH, budući da njime nisu opisani koncepti 'seksualne orijentacije', 'roda', ni 'rodnog identiteta'. Smatraju kako bi ratifikacija Istanbulske uzrokovala suvišnu krizu hrvatskog pravnog sustava i "hrvatskog društvenog tkiva". Usto, na Konvenciju gledaju kao na iskorjenjivanje tradicije i obiteljskih vrijednosti, te ističu kako bi to moglo značiti i borbu protiv temeljnih obiteljskih uloga muškaraca i žena, kao na primjer majčinstvo i očinstvo, što je za njih neprihvatljivo. Nadalje, navode i kao negativno provođenje 'rodne ideologije', njen prodor u obrazovne institucije od samih početaka obrazovanja, smatraju kako utjecaj konvencije na obrazovni plan i program ograničavaju pravo roditelja na 'primarni odgoj' djece budući da 'dogma rodne ideologije' postaje obavezujuća, što se ne zaustavlja na obrazovnom sustavu već ulazi i u sferu "slobodnog vremena i raznih kulturnih i sportskih okruženja i u medijima, u čemu vide sužavanje prostora pluralizmu i ograničavanje demokracije.

4.2 U LIJEVOM KUTU RINGA

Neke organizacije koje zahtijevaju i ističu nužnost ratifikacije Konvencije povezane su sa određenim akademskim krugovima, kao što organizacije "Ženska soba" ; "Ženska mreža Hrvatske"; Centar za ženske studije Zagreb, Centar za mirovne studije, Domine – Split; Udruga Lori; B.a.B.e; zaklada SOLIDARNA, Centar za žene žrtve rata i mnoge druge. No, kako je na prvu uočljivo nema posebne inicijative ili udruženja samo za ovu priliku. No to ne znači da i ova strana nije odjeknula u javnom prostoru. Ove organizacije nemaju singularni cilj, ali je ratifikacija sigurno jedan od njih, te ne samo da Konvenciju podržavaju već i zahtijevaju njenu provedbu. Kako nema jedinstvene inicijative koja želi samo ratifikaciju Konvencije, predstaviti ću ideje koje mnoge od njih dijele i za koje se bore. Razlozi za postojanje ovakvih udruženja su borba za očuvanje i osiguravanje ljudskih prava svima, bez obzira na njihov rod, spol, dob, rasu, društveno ekonomski status ili seksualnu orijentaciju. U takav oblik održavanja i zahtijevanja jednakosti, ravnopravnosti koji uključuje sve skupine uklapa se i pitanje nasilja nad 'marginaliziranim' ljudima u društvu, pod kojima se i mogu ubrajati i žene unutar patrijarhalnih društva. Zbog čega jedan od njihovih ciljeva i ratifikacija

Konvencije vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. No one su se našle u određenoj 'defenzivnoj' situaciji u ovom pitanju. Budući da su u ovaj ring ušle kao odgovor na protivljenje ratifikaciji, one se koriste argumentima same Konvencije kako bi iskazale svoje stavove i potvrdile nužnost ratifikacije. Neke od predstavnica ove strane koje je potrebno navesti su Nela Pamuković, Đurđica Kolarec, Biserka Momčinović, Rada Borić, Nataša Medved i Valentina Andrašek, Sanja Sarnavka.

4.3 PRAVILA I OGRANIČENJA RINGA – SUKOB CIVIZACIJA

Pod metaforom ringa podrazumijevam Hallovo gledanje na kulturu kao bojišnicu, borbe za svjetonazorsku, ideološku prevlast (Duda, D.; 2002.). Ring također smatram i diskursom, što u ovom slučaju označava i borbu za prevlast unutar kulturnog diskursa. Obje strane osjećaju pravo na posjedovanje ringa, te zadaju najbolje udarce kako bi to pravo i nastavili prakticirati. No ring ima i vlastita obilježja, kao što je to primjerice podloga ringa. Specifična konstrukcija javnog prostora koja je sačinjena od čelične strukture neoliberalnog kapitalizma pričvršćene državnim zakonima i intencijama koje su prekrivene ceradom neutralnosti. Na toj se platformi odvija borba, ta društveno prihvaćena arena ponovno ima sličnu funkciju kao i u rimsko doba, da zabavi publiku. Taj se meč može opisati i kao performans u društvu spektakla¹⁸. Ta performativna funkcija ne umanjuje njegovu važnost, ni važnost njegove analize, jer publika tog spektakla jest involvirana u njegovo odigravanje i ishod, te vrijedi provjeriti stoji li još uvijek satirična izreka s početka 2.stoljeća "Panem et circenses" i što ona danas znači.

Čuvari konzervativne tradicije iz desnog kuta samim nazivom pokušavaju ostvariti diskurzivnu dominaciju, polaganjem prava na "istinu", osnivajući inicijativu "Istina o Istanbulskoj". No kako Debord to sažima: "*U potpuno izokrenutom svijetu, istinito je trenutak lažnog.*" (Debord, G.; 2006.). Ali taj naziv zasigurno ukazuje na čvrst gard koji je ta strana zauzela u ovoj borbi za ideološku prevlast.

Istina o Istanbulskoj prezentirala se široj javnosti i putem medijskih objava i putem provođenja onoga što bi nazvala kampanjom održavajući javne tribine, promovirajući se u

¹⁸ Guy Debord u djelu "Društvo spektakla" prvi puta objavljenom 1967. u tezi broj 1 kaže: "*U društvima u kojima prevladavaju moderni uvjeti proizvodnje, život je predstavljen kao ogromna akumulacija prizora. Sve što je nekada bilo neposredno doživljavano, udaljeno je u predstavu.*"

raznim crkvama diljem Hrvatske, stvarajući svoju publiku uvodila je i koncept 'rodne ideologije' u javni prostor. Nakon njenog napada na ono što druga strana naziva slobodama, idejom ravnopravnosti i ljudskim pravima, lijeva je strana (izazivači 'tradicije'), odgovorila održavajući tribinu na kojoj se sama Konvencija čitala i na kojoj se pokušavalo odgovoriti na moguća 'sporna' mjesta u samom dokumentu. Osim održavanja javnih tribina, poruke s obje strane slane su i putem medija, kao jednog od najutjecajnijih kanala putem kojeg informacije putuju.

5 MEDIJI

5.1 MEDIJI - SREDSTVO ILI SVRHA?

Dakako i ovdje je moguće locirati suprotstavljene strane, na jednoj razini između tako zvanih lijevih i desnih medija i na drugoj razini između onih koji na medije gledaju kao na instrument, sredstvo za širenje poruke ili pak oni koji upravo to gledište smatraju opasnim i zagovaraju analizu strukture samih medija ukazujući na njihovu ideološku funkciju. Ako uzmemo u obzir rezultate ankete koju sam provela od 157 ispitanika slučajnog uzorka, njih 107, odnosno 76,5% je izjavilo kako se za dobivanje informacija služe 'novim' medijima, odnosno portalima, stranicama. A njih 104 ili 68% da se pri informiranju koriste društvenim mrežama. Ti podaci govore u prilog sve snažnijem utjecaju mrežne platforme i novih medija. Tako da se iz ovog pogleda također mogu razaznati različita stajališta, koja se ugrubo mogu nazvati tehnofobičnim i tehnofiličnim pogledima. Tehnofobi ističu kako tehnološki napredak koji zasigurno obilježava ovo vrijeme vodi u propast društva, u njegov kraj. Tehnofili na tehnološki napredak gledaju kao na vrlo pozitivnu stvar, te snažno vjeruju u njegov razvitak i podržavaju ga. No kako je to Peović Vuković naglasila obje strane su u krivu jer previđaju samu strukturu medija, te onda ponovno zapadamo u gore navedenu podjelu. Peović Vuković nudi rješenje, izlaz iz ovih suprotstavljenih stavova tako da ih svede na činjenicu da na kojoj god strani oni bili i dalje zauzimaju mjesto u trenutnoj "strukturi osjećaja"¹⁹, koncept koji preuzima od Williamsa, te pod kojim ona razumijeva mjesto u trenutnom načinu proizvodnje, točnije mjesto u kapitalističkom sistemu. Tim podrazumijeva da su i mediji i producenti i konzumenti medijskog sadržaja duboko uronjeni u trenutnu strukturu osjećaja, odnosno kapitalizam. U ovom radu ja taj koncept neću koristiti kao sinonim za kapitalizam, već ću ga probati opisati

¹⁹ Raymond Williams pojam strukture osjećaja opisuje u knjizi "The Long revolution" napisane 1961. u kojoj kaže: "Na određeni način, ta struktura osjećaja jest kultura nekog razdoblja: to je osobita, živa rezultanta svih sastavnica općeg ustroja"; " ...stvarno iskustvo kroz koje su obilježja i obrasci življeni."

kao strukturu kroz koju se javno mnijenje ostvaruje. S obzirom na to da su mediji jedan od ključeva za razumijevanje upravo javnog mnijenja (budući da ga produciraju, konzumiraju i tvore) vrijeme je da uđem u njihovu analizu.

Kao što sam već napomenula, novi mediji, virtualni svijet jest nešto bez čega je današnji svijet nezamisliv. Što potvrđuju i podaci analize provedene ankete gdje je 30% ispitanika odgovorilo kako su za temu Istanbulske konvencije čuli preko društvenih mreža, 34,4% preko digitalnih medija, dok je 27,8% čulo preko 'tradicionalnih' medija, a 7,8% putem institucija kojih su dio. Što ukazuje na to da je putem mrežnog sustava za Konvenciju čulo 64,4% ispitanika, odnosno 99 od 154 ispitanih. No u istoj anketi su jednako visoki postotci o iskazanom nepovjerenju medijima, te vjerovanju u njihovu ideološku obojenost i pristranost. Kako je to Peović Vuković definirala: "*Mreža kao distributivni medij jest novi ideološki aparat koji subjekte interpelira putem afirmacije slobodnih subjekata, aktivnih sudionika u otvorenoj komunikaciji.*" (Peović Vuković, K.; 2012.; p 13.). Donekle, to i ispitanici razumiju na otprilike sličan način, dok se s druge strane ipak osjećaju kao da im ta Internet sfera omogućava određen oblik slobode. Na što ukazuju i (ne)slaganja sa tvrdnjom da im Internet omogućuje da izraze svoje stavove. 32,3% ispitanika je odgovorilo sa brojem 5, koji označava apsolutno slaganje sa tvrdnjom, dok je 24,5% odgovorilo sa 4, 32% je ocijenilo tvrdnju sa 3, a 7,1% sa 2, dok je 3,2% ocijenilo sa 1, što označava apsolutno ne slaganje s tvrdnjom. Prema tome mogu zaključiti da se ljudi ponovno nalaze u poziciji "između", da se drže određene kritičke suzdržanosti, no i dalje se prepuštaju duhu vremena i njegovom toku. Takvo njihovo razmišljanje bi se moglo pripisati ponovo strukturi osjećaja današnjice. U ovom povijesnom trenutku, u vrijeme "fake news-a"²⁰, "Click bait-ova", upitne novinarske etike, provale mrežnih medija sve više se bore za opstanak u rasprostranjenoj dostupnosti podataka internetske baze nego što brinu za novinarstvo ili prenošenje informacija ili dosljedna argumentiranja stavova i prenošenje događanja javnosti. Što ne olakšava prepuštanje i potpuno povjerenje ljudi prema medijima.

5.2 MEDIJSKA PODJELA DIJELI I POVJERENJE

Mediji, kao što sam već navela, mogu se na nekoj razini mogu razvrstati prema vrlo gruboj podjeli na 'lijeve' i 'desne' medije, budući da neki od njih imaju u svojim sloganima takvu opredijeljenost istaknutu. Također, prema Hrvatskom web imeniku portala, ta je podjela vrlo jasna i oštra. Tako se u 'desne', 'konzervativne' ili 'tradicionalne' portale svrstavaju portali kao

²⁰ Koncept koji je 2017 odabran za Collinsovu riječ godine, jednu od najdražih D. Trumpovih izraza, ove je godine uvrštena u Collinsov riječnik, definirana kao : " "false, often sensational, information disseminated under the guise of news reporting" (Collins, 2018.). Termin se je pojavio u široj uporabi unatrag dvije godine.

što su to: Dnevno.hr, Direktno.hr, Narod.hr, ali i portal Večernjeg lista. Dok su pod 'lijeve medije' ili liberalne, kritičke, svrstani: Telegram, Indeks.hr, Lupiga.hr, H-alter, Libela ali i portali Novog i Jutarnjeg lista koji su primarno tiskovni mediji.²¹ 'Lijevi' mediji se okupljaju oko kritičkog pristupa, sekularizacije, liberalizma, feminizma i drugih konfliktnih teorija te podržavanja i naglaska na ljudska prava i njihovo provođenje. Dok su oni koje nazivam 'desnima' okupljeni oko ideje poštivanja i očuvanja tradicije, hrvatskog naroda, nacionalnosti te ispovijedanja katoličke vjere. Tako podijeljeni portali već u startu stvaraju osjećaj nepovjerenja u čitateljima. Umanjuju takozvanu objektivnost procesa prijenosa informacija, sami ukazuju na njihovu ideološku opredijeljenost. To se s jedne strane može smatrati nečim pozitivnim, budući da je svaka 'objektivnost' upitna i većinom opasna jer skriva svoju artifizijelnost. Dok s druge strane takva jasna opredijeljenost onemogućava saznanja i informacije o određenim događanjima, pa se i sama uloga i učinkovitost medija smanjuje i gubi svoj mogući subverzivni potencijal. No, ako se odmaknem od valoriziranja, moguće je uvidjeti kako je ovakva neprozirna situacija vrlo dobro uklopljena u duh vremena i ostale njegove karakteristike. Kao takva ona producira i određene publike koje ću u nastavku analizirati kroz odgovore mojih ispitanika u provedenoj online anketi. Naime, mediji se uz tu vrlo generalnu podjelu na 'lijeve' i 'desne' mogu dalje dijeliti na one koji produciraju jasnije i izravnije određene društvene konstrukte i uvjerenja kroz svoje objave i na one koji zadržavaju određenu razinu odmaka ili takozvane objektivnosti, informativnosti dok je njihovo stajalište svejedno implicitno prisutno što je također ideološko ali je suptilnije.

5.3 ANALIZA 'LIJEVIH' MEDIJA

Tako se unutar 'lijevih' medija koji većinom podržavaju ratifikaciju istanbulske konvencije može napraviti podjela na one koji 'informativno' obavještavaju o događanjima i novostima vezanima za ratifikaciju Konvencije, dok se njihov stav svejedno daje iščitati u implicitnim trenucima. I na one koji eksplicitno i poprilično emocionalno intenzivno zagovaraju svoje ideje i iskazuju ih u poprilično jasnoj namjeri da utječu na stavove javnosti. Za potrebe ovog rada odabrala sam od 'lijevih' medija, koji zagovaraju ratifikaciju Konvencije Telegram, H-alter, Index, Lupiga.hr, Novi list i Jutarnji list. Smatram kako ih svih vežu određene karakteristike kao što je to kritički stav, liberalno mišljenje, često ideja progresa, naglasak na ljudskim pravima i borbi za njih, sekularnost te odmicanje od ideje nacije i tradicije. Takve ideale većinom svi oni dijele no razlikuju se u intenzitetu s kojim ih predstavljaju. Naime,

²¹ Svakako lista je puno dulja, ali primjera radi dovoljno je bilo istaknuti samo neke. A web imenik portala moguće je pronaći na linku <https://www.hrportali.com/>

dok neki uz kazivanja vlastitih ideja i vjerovanja zadržavaju dozu objektivnosti, odnosno hladnijeg iskazivanja i prezentiranja informacija javnosti, drugi pak dijeljena stajališta iskazuju puno eksplicitnije, sa jačim emotivnim intenzitetom. U prvu skupinu, onu koju mogu opisati kao 'objektivnijom', više usredotočenoj na informativnost nego na sam komentar ili izravno iskazivanje stava, svrstala sam Telegram, Novi list i Jutarnji list. Sljedeći kriterij prema kojem sam učinila podjelu bio je odnošenje prema suparničkoj ideološkoj struji. Budući da je nemoguće ne iščitati stajalište samog medija, nemoguće je i govoriti o njegovoj objektivnosti. Pri iznošenju svojeg stava, prenošenjem događanja ili razgovora koji su u većini slučajeva istomišljenici politike samog medija te komentirajući situaciju, ovi se mediji služe poprilično korektnim kazivanjima i artikuliranjima druge strane. Tako Telegram dok proziva instituciju Crkve ili određene političke stranke ili aktere zadržava razinu profesionalnosti, ulazeći u raspravu i dijalog s njima putem argumentiranih i dokazivih tvrdnji bez uvredljivih ili pogrdnih naziva. Iako većina medija (sa obje strane) koristi 'click bait' naslove (pa tako i Telegram) u kojima puno eksplicitnije prozivaju svoje protivnike ili predmete svoje analize, ipak se u samim člancima zadržava doza novinarske etike. Kao što je to primjer sa člankom "Vodič kroz Istanbulsku: Što je zapravo Konvencija za zaštitu žena i kako je iznervirala hrvatske konzervativce", gdje se u naslovu spominje 'konzervativce', ali se u članku objašnjava da se misli na određene političke i društvene aktere: "društveni slojevi, Katolička crkva i desne udruge" (Vlasić, 2018.)²². Na blago drugačiji način, ali u istom smjeru se može opisati i rad Novog lista, koji uz sve trenutne tržišne zahtjeve normativnog optimizma svejedno iskazuje stav u određenim društvenim pitanjima kao što je to i ratifikacija Istanbulske konvencije. U svojim člancima - zadržavajući primarno informacijsku funkciju - iskazuju stavove implicitnije i u njima se odnose 'profesionalno' prema suprotstavljenim grupama. Kao u članku 'Zašto su zapravo crkva i konzervativci tako uporno protiv Istanbulske konvencije' novinara Zdenka Duke za Novi list. Ovdje se ponovno ukazuje na 'click bait' naslov koji se u tekstu 'razvodni' te se 'suzdržano' objašnjava ova poprilično konfliktna i kulminirajuća situacija. Gdje se aktere

²² U članku Tajana Vlasić za Telegram suzdržano i argumentirano predstavlja drugu stranu.

<https://www.telegram.hr/politika-kriminal/vodic-kroz-istanbulsku-sto-je-zapravo-konvencija-za-zastitu-zena-i-kako-je-iznervirala-hrvatske-konzervativce/> ili u malo radikalnijem primjeru kolumnističkog članka "Zašto nas predstavnici Katoličke crkve i njezini ultrakonzervativni adlatusi uporno lažu o Istanbulskoj" ponovno se u samom tekstu detaljnije objašnjava na koga se misli i zašto, te je razumnim, znanstvenim argumentiranjem ističe misao autorice.

<https://www.telegram.hr/price/zasto-nas-predstavnici-katolicke-crkve-i-njezini-ultrakonzervativni-adlatusi-uporno-lazu-o-istanbulskoj/>

Ne suzdržavajući se ni kritike političke ljevice kao što je to u teoriji SDP, u članku:

<https://www.telegram.hr/politika-kriminal/sdp-ima-novu-ingenioznu-inicijativu-na-mrezama-sugeriraju-da-su-oni-zasluzni-za-ratifikaciju/>

opisuje njihovim nazivima i funkcijama bez prevelikog emotivnog intenziteta²³. U ovu kategoriju se mogu uvrstiti i članci Jutarnjeg lista koji također opravdava svoju informativnu ulogu, dok svejedno zadržavaju lijevu političku poziciju i iskazuju podršku ratifikaciji Istanbulske konvencije. Sistematičnim razlaganjem argumenata suparničke strane obrazlažu svoje stajalište, koje iako je poprilično eksplicitno izraženo nije izgubilo na vjerodostojnosti ni legitimitetu. Upravo suprotno, s takvim 'hladnim' izlaganjem stajališta zadobivaju svoj legitimitet i kao medij i kao akter u ovoj društveno političkoj borbi²⁴. Budući da su i Novi list i Jutarnji list primarno tiskovni mediji, moguće je uvidjeti njihovu tradiciju 'informatora' javnosti, koju su uvelike preuzeli mrežni mediji danas, no i kroz njih se nastavila njegovati ta tradicija poradi koje je moguće da zadržavaju dozu odmaka i slabijeg intenziteta u društvenim pitanjima dajući prednost informativnom sadržaju. Primjerice prenoseći razne konferencije za medije ili pak izvještavajući sa događanja 'hladnije' glave. Svojoj dugoj tradiciji mogu zahvaliti i odanom čitateljstvu koje im vjeruje da nastavljaju operirati unutar vlastitih 'zadanih' političkih okvira, tako da ne razočaravaju ni na tom frontu, implicitno prenoseći svoja uvjerenja.

Druga se skupina okuplja oko intenzivnijih, izravnijih prozivanja suparničke strane sa jasnom namjerom da se iskaže njihovo stajalište i kritizira suprotna strana pri čemu se nedvojbeno eksplicitno iskazuje subjektivnost. Kao prvi takav primjer uzela sam Indeks.hr. Kao tabloidni lijevi portal koji sadrži upravo navedene karakteristike izravne subjektivnosti, jasno izraženog stava bez obzira prelazi li granicu profesionalnosti u kritiziranju suparničke strane. Naglasak je upravo na aktualnosti, atraktivnosti, na spektakularizaciji vijesti, čija uloga više nije primarno informativna već upravo ideološka što se ni ne pokušava sakriti. Primjerice u članku pod nazivom "NAJLUĐE IZJAVE PROTIV ISTANBULSKE KONVENCIJE "To je đavolje djelo, zbog nje ljudi odlaze..." " ove izjave ne pokušavaju se argumentirano analizirati i kritizirati, već ih u početku teksta nazivaju 'notornim glupostima' i s time su završili svoju intervenciju²⁵. U ovu kategoriju svrstavam i H-alter koji su neprofitni medij, te iako se u

²³ <http://www.novolist.hr/Vijesti/Hrvatska/Zasto-su-zapravo-crkva-i-konzervativci-tako-uporno-protiv-Istanbulske-konvencije>

²⁴ Jutarnji list svoje stavove iskazuje pružajući čitateljima argumentirane stavove bez pretjeranog izravnog 'blaćenja' druge strane, analizirajući argumente protivnika ocrtavaju društveno političku situaciju dok pritom zadržavaju i svoja stajališta i ugled. Kao što je to slučaj u primjeru članka Kristine Turčin: " RAZOTKRIVAMO ŠEST NEISTINA U LETKU KOJIM SE POZIVA NA ODBACIVANJE ISTANBULSKE KONVENCIJE Od muškaraca u ženskim zahodima do 'bespolnih vanzemaljaca' " <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/razotkrivamo-sest-neistina-u-letku-kojim-se-poziva-na-odbacivanje-istanbulske-konvencije-od-muskaraca-u-zenskim-zahodima-do-bespolnih-vanzemaljaca/7152324/>

²⁵ Zanimljivo je jednako tako i to što je članak potpisam samo inicijalima G.D. zbog čega se može povući i pitanje autorstva, stajanja iza tekstova i vlasništva. No, zbog opsega ovog rada neću ulaziti u to pitanje. <https://www.index.hr/vijesti/clanak/deset-najludjih-izjava-protiv-istanbulske-konvencije-zbog-nje-se-ljudi-iseljavaju-to-je-djelo-sotone/1031654.aspx>

namjeri u potpunosti razlikuje od tabloidnog portala s njime dijeli eksplicitnost u svojim kazivanjima. Dakako, njihove teze i stavovi su puno jasnije i kvalitetnije analizirani i argumentirani nego što je to slučaj kod Index.hr-a. No, svejedno istaknut je njihov intenzitet u pristranim izražavanjima svojih stavova i karakteriziranju suparničke strane. Što zasigurno nije za osuditi budući da je 'provokacija' protivničke strane poprilično jaka. U članku Marijana Vogrineca pod nazivom " Patrijarhalna intifada " autor eksplicitno proziva i valorizira suprotstavljenu stranu opisujući ju: " Brutalna klerikalno-patrijarhalna intifada članak je više u istoj trakavici tzv. konzervativne kontrarevolucije" (Vogrinec, 2018.)²⁶. U prilično sličnom aktivističkom kritičkom tonu nastavlja i portal Lupiga.hr. U svojim izražavanjima ne suzdržavaju se izravne kritike, valoriziranja i karakteriziranja suparničke strane. Djelomice ih se može opisati propagandnim člancima budući da pozivaju na aktivizam te pokušavaju izravno utjecati na javno mnijenje. U svojem članku: " S POKLIČEM NA USNAMA: Je li ovo hrvatska verzija "Cristere" " portal Lupiga.hr uz jasnu kritiku, provlači i pozivanje na protekla ratna stanja pozivajući se na "Cristeru", ratovanje između meksičke države i vjerskih zajednica s početka 20. stoljeća. Uspoređujući današnju Hrvatsku situaciju s tom ostvaruju i osjećaj straha od zapadanja u tu vrstu distopijskog stanja. Dakako, u želji da se ono izbjegne, no u takvim iskazima zasigurno pribjegavaju izravnom intenzivnom napadanju suparničke strane, što nije neutemeljeno, ali jest subjektivno²⁷. Lupiga.hr i H-alter oboje se pozivaju na radikalne i distopijske prošlosti putem kojih ističu strah za njihovo ponovno ostvarenje u budućnosti. Gdje promoviraju ideju progresa, civilizacijskog napretka s kojim izjednačavaju i ratifikaciju ove Konvencije. Dok Lupiga.hr to radi kroz isticanje meksičkih oružanih sukoba vjerskih skupina sa državnom vlasti, H-alter se poziva na Križarske ratove. Što se također može smatrati i odgovorom na suparničko pozivanje na domovinski rat u kojem se 'izborilo' za 'prave' hrvatske vrijednosti i tradiciju, te 'plašenjem' povratka na 'Socijalistički totalitarizam' kakvim ga oni predstavljaju. Kao ekvivalent ovoj 'lijevoj' struji medija na 'desnoj' se također može učiniti poprilično slična podjela i kategorizacija.

²⁶ <http://www.h-alter.org/vijesti/patrijarhalna-intifada>

²⁷ Ponovno, članak je potpisan s "Lupiga.hr" što povlači i pitanje autorstva, vlasništva ali i pitanja stoji li teza da su možda 'hrabriji' u svojim izlaganjima upravo zbog toga što ne stoje iza tvrdnji imenom i prezimenom? <https://lupiga.com/vijesti/s-poklicem-na-usnama-je-li-ovo-hrvatska-verzija-cristere>

5.4 ANALIZA 'DESNIH' MEDIJA

Druga strana, desni kut ringa također upotpunjavaju i mediji koji se snažno protive ideji ratifikacije Konvencije Vijeća Europe. Među njima se ponovno mogu pronaći slične karakteristike kao i u lijevom kutu ringa. Unutar njihove opredijeljenosti (bilo političke bilo idejne) može se učiniti razlika između onih koji svoje stavove eksplicitno zagovaraju snažno ističući vlastite namjere u promjeni i kreaciji mišljenja javnosti iskazujući ih poprilično intenzivno i napadno, dok su s druge strane oni koji zagovaraju i njeguju tradicionalne, nacionalističke i katoličke stavove i uvjerenja na implicitniji način, pri kojemu zadržavaju određenu razinu profesionalnosti u odnosu prema stavovima protivničke skupine. Za potrebe ovog rada analizirati ću slijedeće medije: Dnevno.hr, Direktno.hr, Narod.hr, Večernji list, Braniteljski portal te Glas koncila, kako bi ukazala na tu razliku u ova dva načina produkcije informacija. Tako ću se prvo pozabaviti sa kategorijom koja se može figurativno nazvati 'objektivnijom', profesionalnijom, implicitnijom u kojoj je ponovo kriterij odnos prema suparničkoj strani, koja iako je protivnička nema izravnih 'udaraca ispod pojasa'. U ovu sam kategoriju uvrstila Dnevno.hr, Direktno.hr i Narod.hr koji iako imaju 'hrabre', u najmanju ruku granične tvrdnje ipak zadržavaju dozu profesionalnosti makar u izvještavanju samih vijesti i informativnog djela. Tako će Dnevno.hr imati 'click-bait' 'provokativne' naslove, dok u članku svejedno neće izravno napadati drugu stranu. Iako će probati vlastite tvrdnje (upitnim) argumentiranjem izložiti čitateljstvu. Te iako njihova ideološka obojenost postoji, ona nije toliko eksplicitno predstavljena. Pokušati će svoje argumente potvrditi izjavama 'stručnjaka' ili će pak tražiti uporište u istomišljenicima kako bi poduprli vlastite teze koje ponekada prelaze granice realnosti, ali koliko koliko se trude ostati u koliko koliko argumentiranoj raspravi.²⁸ No, ponavljam ne iskazuju otvorene 'napade' na suparničku stranu. U sličnom smjeru ide Narod.hr. Portal Narod.hr čiji je izdavač udruga "U ime obitelji" što jasno ukazuje na uvjerenja i način rada koji se može opisati i kao propagandno, tabloidno, katoličko, desni medij. Takav dojam opravdavaju i članci ponovnim pozivanjem na 'autoritete' kao što su to biskupi ili pak predsjednica udruge njihovih izdavača²⁹. Ovaj portal, iako ne napada izravno svoje političke

²⁸ Na primjer u članku "Istanbulska konvencija: Legalizira li se njome pedofilija?" Marin Vlahović uz 'provokativan' naslov tvrdi kako zaključak da je pedofilija opravdana u Konvenciji : " Taj zaključak nije toliko pretjeran koliko je preuranjen.", no onda to brani komentarom 'kolege' koji tvrdi kako u 'Europi' jača 'pedofilski loby' koji je očigledno toliko tajan i jak da ni policija ni javnost ne znaju za njega. No izravnu povezanost sa Konvencijom ipak ne nalazi. <https://www.dnevno.hr/vijesti/hrvatska/istanbulska-konvencija-legalizira-li-se-konvencijom-pedofilija-1076998/>

²⁹ Primjer razgovora za biskupom Bogovićem koji dijeli njihove ideale u članku <https://narod.hr/hrvatska/biskup-mile-bogovic-istanbulska-konvencija-navijesta-smrt-covjeka-slike-bozje>

protivnike, implicitno napada ljudske slobode. Zanimljivo je kako ovaj portal o sebi tvori sliku potlačenog i praktički zauzima poziciju žrtve koju javnost i suprotna strana maltretira dok si ekskluzivno uzima pravo na govorenje istine i ostalih inače pozitivnih kategorija prisvajajući ih. Sličan je i Direktno.hr koji u vijestima i izvještavanju pokušava zadržati dozu profesionalnosti. Tako čak objavljuju i izvještaje sa tribine na kojoj su se iznosili stavovi koji su suprotni njihovima. No svakako, u kolumnama si daju oduška te jasno iskazuju svoje stavove, ali i dalje ne 'napadaju' suprotnu stranu.³⁰ Budući da im je biti 'pravi' Hrvat koji vjeruje u Boga i Crkvu jako važno kako bi mogli sačuvati i nastaviti brojne mitove, u gornjem dijelu portala moguće je pronaći brojke koji ukazuju na broj rođenih, broj umrlih, broj iseljenih i naravno javni dug Lijepe naše. Ukazujući kako 'naša nacija umire' s ovim brojkama izravno upozoravaju čitateljstvo da ne zaborave od kuda potiče njihov identitet naroda i što se s njim događa, dodatno stvarajući osjećaj nesigurnosti. Iako se ovo jako teško može braniti kao 'objektivno', zadržavam se na kriteriju odnosa prema neistomišljenicima prema kojima Direktno.hr ima koliko toliko korektan odnos te je zbog toga u ovoj skupini.

Već uobičajene izljeve nacionalizma, katoličanstva i čuvanja tradicije u još radikalnijim verzijama koje se ni ne pokušavaju 'sakriti' pronalazimo u drugoj skupini. Onoj gdje sam svrstala Večernji list, Braniteljski portal i Glas Koncila. Iako su različiti, ipak su okupljeni oko istih ideja nacije, isticanja 'hrvatskih povijesnih terora', Boga, Crkve i izrazitog ne podržavanja Istanbulske konvencije ali ni njenih pobornika. Večernji list, koji je primarno tiskovni medij i u svojoj mrežnoj formi širi jednake ideološke stavove kroz vlastita gorljiva suprotstavljanja ratifikaciji Konvencije vijeća Europe u kojima poprilično izravno napada i neistomišljenike. U člancima se na udrugu SOLIDARNA referira kao na " samoproglashene zaštitnice ženskog spola" ili ih optužuje za želju za pokretanjem 'biznisa' na žrtvama nasilja: *"Mreža, uvijek istih nevladinih udruga, koja već u niskom startu čeka ratifikaciju pod imenom zaklade SOLIDARNA, nastojat će biti posrednik između žena žrtava nasilja i javnih sredstava koji se*

Ili pak citiranje izjava Željke Markić sa prosvjeda protiv ratifikacije Konvencije

<https://narod.hr/hrvatska/zeljka-markic-rodna-ideologija-ik-dio-pravnog-sustava-odnosno-zakoni-namecu-uvodenje-rodne-ideologije>

³⁰ Primjer izvještaja sa tribine HSS-a gdje Kosor i Beljak iznose poprilično jasne misli o Konvenciji i zahtijevanju njeno provođenje. <https://direktno.hr/domovina/istanbulska-konvencija-tribini-beljak-i-kosor-kritizirali-aktualnu-situaciju-123975/>

Dok je s kolumnama priča 'malo' drugačija, naime Davor Dijanović ovdje ulazi u poprilično konfliktnu tvrdnju gdje ne zaboravlja istaknuti ni tvrditi: "Istanbulska konvencija koja osim što predstavlja daljnje predavanje suvereniteta krši načelo supsidijarnosti, a za latentan cilj ima ozakonjivanje rodne ideologije."

<https://direktno.hr/kolumne/tako-mi-lalovca-i-tomasevica-procitao-sam-istanbulsku-konvenciju-od-pocetka-do-kraja-i-ponavljam-zasto-sam-protiv-116603/>

izdvajaju za njih" (Raspudić, 2018.)³¹. U pretjerano subjektivnim kolumnama Večernji se list itekako trudi opravdati svoju poziciju kao vodeći hrvatski desni politički medij i u tome uspijeva. Vjerno čitateljstvo s izrazitim odobravanjem komentira ove članke, u kojima pronalaze legitimaciju vlastitih patrijarhalnih misli, te njihovo obrazloženje. Pokušava ih se dodatno zastrašiti demoniziranom distopijom koja slijedi ako se Konvencija počne provoditi. Svakako, ne zaboravlja se osvrnuti na 'bivši sistem'. "Sada bi zatvarali u ime roda kao što se nekada činilo "u ime naroda"." (Raspudić, 2018.). Situacija u ovoj kategoriji postaje zanimljivijom u sljedeća dva primjera. Radi se o Braniteljskom portalu i Glasu Koncila. Prvi imenom okuplja 'branitelje domovinskog rata' koji se kao takvi i potpisuju na članke, naravno okupljajući se oko tradicionalnih ideja nacije, vjere u Boga i Crkvu te s naglaskom na ono 'za šta su se borili'. Ratifikacija Istanbulske konvencije nije bila cilj ni '91., a očito nije ni danas. Tako u svojim eklatantnim člancima optužuju Članice ženske mreže da podržavaju pedofiliju³². Uz takve u najmanju ruku nerazumne tvrdnje nazivaju i suparničku stranu duhovnim neprijateljem. " Hrvatski narode, probudi se dok te nisu tvoji duhovni neprijatelji potpuno omamili i odvucli u provaliju!!! Shvati da je ovo daleko opasniji demon od onoga s kojim si se borio 90-ih. Onaj je htio oteti tvoju zemlju, ovaj želi oteti tvoju djecu, njihova tijela i njihove duše!" (Braniteljski portal, 2018.). Pomalo je zabrinjavajuća i činjenica da je ovaj članak podijeljen putem društvenih mreža čak 411 puta. Slične iako ne toliko 'radikalne' stavove nudi i katolički tjednik Glas Koncila. U svojim člancima ne bavi se pretjerano 'suparničkom' stranom, ali kada ih naziva koristi izraz 'dženderisti' ili 'političari'³³ no u svojim ekstremnim

³¹ U članku Mate Mijića vrlo intenzivno se napada suprotna strana, pokušavajući ju opovrgnuti ali ne argumentima već semi-komičnim nazivima kao što je to " samoproglashene zaštitnice ženskog roda" ili 'radikalnim feministicama, drugaricama' smatrajući to uvredom. .

<https://www.vecernji.hr/premium/istanbulska-konvencija-je-sredstvo-za-rusenje-krscanske-civilizacije-1233645> Prilično sličan obrazac nazivlja i intenzivnog suprotstavljanja drugoj strani u svojem iznimno subjektivnom i neprofesionalnom članku nastavlja i Nino Raspudić. <https://www.vecernji.hr/premium/hdz-sdp-istanbulska-konvencija-andre-plenkovic-1232928>

³² U članku pod nazivom " STRAVIČNO: FEMINISTIČKA ORGANIZACIJA ŽENSKA SOBA – CENTAR ZA SEKSUALNU RAVNOPRAVNOST, ČLANICA ŽENSKE MREŽE, JAVNO SE ZALAŽE ZA LEGALIZACIJU PEDOFILIJE!!" koji uz to što je ogledni primjer click bait-a u tekstu opisuje kako članice Ženske sobe zagovaraju pedofiliju što objašnjavaju prilično šizofrenom argumentacijom. "...nastoje ostvariti u praksi čudna „ljudska prava“. Jedno od takvih „prava“ je u zapravo zahtjev za LEGALIZACIJOM PEDOFILIJE!" referirajući se na pravo na seksualnu jednakost. <https://www.braniteljski-portal.com/stravicno-feministicka-organizacija-zenska-soba-centar-za-seksualnu-ravnopravnost-clanica-zenske-mreze-javno-se-zalaze-za-legalizaciju-pedofilije#comment-10916>

³³ Ivan Tašen u članku za Glas Koncila koristi naziv 'dženderisti' koji preuzima od Ivana Poljakovića čiju izjavu prenosi kako bi ukazao na teror 'rodne ideologije' još u srpnju 2017., u vrijeme trajanja online ankete koju je ministarstvo postavilo kako bi se javnost očitovala o pitanju. <https://www.glas-koncila.hr/zasto-se-ukljuciti-u-savjetovanje-o-dokumentu-koji-promovira-rodnu-ideologiju/> Dok se ni Ivan Miklenić ne lati vrlo otvorenog i intenzivnog kritiziranja Istanbulske konvencije. <https://www.glas-koncila.hr/uz-raspravu-o-ratifikaciji-tzv-istanbulske-konvencije-iz-jednoga-totalitarizma-u-drugi/>

objavama Konvenciju i njenu provedbu duboko osuđuje. "Svi oni koji su dali svoj glas za ratifikaciju tzv. Istanbulske konvencije bit će prepoznati kao oni koji su u kritičnom trenutku stali protiv dobra čovjeka kao takvoga, protiv hrvatskoga naroda, protiv dobra čovječanstva i protiv zdravoga razuma" (Miklenić, 2018.). Iz eksplicitno iskazanih stavova i komentara te intenzivnog involviranja u ovo pitanje nemoguće je ne uvidjeti razinu subjektivnosti koja ih sačinjava. Uz tradicionalne katoličke vrijednosti, nacionalističkih stavova prema državi, odbijanja sekularizacije i demografija hrvatske je također jedan od 'light motiva' svih medija koji se okupljaju oko ideje protivljenja provedbi Konvencije vijeća Europe.

Ovakva medijska slika koja je poprilično ideološki obojena i izrazito subjektivna, govori u prilog tvrdnji kako je borba za prevlast u diskursu aktivna i živa. Različitosti u intenzitetu s kojim mediji prenose događanja i vlastite stavove razvijaju i različite publike. Naime, u kasnijoj analizi anketnih odgovora ispitanika u istraživanju koje sam provela može se učiniti slična kategorizacija odgovora koji se služe sličnom ako ne i istom linijom mišljenja. Tu možemo uvidjeti kako mediji imaju snažan utjecaj na publike koje putem njih grade vlastite stavove te iako ulaze u dijalog s medijskim sadržajima ipak pri čitanju određenih medijskih poruka o njima dobivaju saznanja i grade vlastite stavove. Nikako ne tvrdim kako su publike pasivni primatelji medijskim poruka, ali isto tako ne tvrdim kako mediji nemaju nikakav utjecaj, budući da recipijenti kroz ulaženje u dijalog s medijskim sadržajem ipak dekodiraju poruke i šire ih dalje. Ovdje je moguće zaključiti kako mediji nikako nisu samo kanali prenošenja informacije - to bi pak bilo toliko iluzorno koliko i vjerovanje da su objektivni. No, ne može se niti reći da imaju presnažan utjecaj koji ljudi pasivno konzumiraju bez da o njemu promišljaju i zauzimaju vlastite stavove.

6 POZICIJA 'IZMEĐU'

6.1 MEDIJSKA POZICIJA 'IZMEĐU'

Vjerujem kako je situacija negdje između. Sigurno, ne možemo vjerovati kako mediji nemaju nikakav utjecaj, jer putem njih dobivamo informacije i saznanja. No, ne može ih se niti gledati kao puki kanal kojim informacije putuju bez da se na njih utječe ili s njima pokušavaju širiti određene ideologije. Možemo zauzeti poziciju 'između', onu koja označava tvrdnju kako mediji jesu kanal kojim se poruka širi i dopire do ljudi, ali taj kanal nije tek prazan prostor koji je 'otuđen', 'neutralan' od uplitanja brojnih interesnih skupina. Baš suprotno, taj kanal osim što usmjerava poruku u nekom smjeru umjesto u nekom drugom, šireći je nekim publikama a ne

nekim drugim, on tu poruku i presreće, postavlja joj različite vlastite zapreke prema kojima se poruka mijenja kako bi nastavila svoje putovanje i došla do svojeg ostvarenja u recipijentima. Svakako, zapreke nisu uvijek tu da stopiraju, sažimaju ili izbacuju neke dijelove poruke, one mogu i proširiti i naglasiti neke dijelove nauštrb nekih drugih. Bilo kako bilo, tu i dalje govorimo o poruci. Govorimo o nečem što je poslano i što će svoje ostvarenje zadobiti u njenom čitanju i daljem korištenju. Zato se tu ponovno vraćam na S. Halla koji u svojem revolucionarno cikličkom opisu kreiranja poruka i njihovog disperzivnog dekodiranja, tu poruku (do tada već moguće i potpuno izmijenjenu) vraća na početak, dajući joj ponovno snagu da započne novi krug (Hall; 2007.). Ako njegov krug malo proširimo i u njega uvrstimo i ono što sam na početku nazvala 'institucijama' (fakultetima, vladom, Crkvom...), odnosno određenim društveno političkim akterima koji putem medija šalju poruke onda se i moj krug upotpunjava u tome da recipijenti poruke jesu i ponovno njeni producenti. Oni su ti koji ponovno čine 'institucije' te šalju dijeljene poruke. Šireći tada već izmijenjenu poruku ponovno dalje u tom neprekinutom vrtlogu stvaranja, ostvarivanja i postojanja javnosti i 'njenog' mnijenja.

6.2 DRUŠTVO U POZICIJI 'IZMEĐU'

Ovoj slici doprinosi i široka postmodernistička ideja nesigurnosti, decentralizacije, fluidnosti, koje se ostvaruju i u obliku nepovjerenja medijima. Nowotny, Scott i Gibbons su, iako se bazirajući na znanosti i promjenama u znanosti, govorili o društvenom kontekstu i kontekstnoj osjetljivosti, te su društvenim promjenama dali vrlo važnu poziciju u odnosu znanosti i društva. Nowotny et al. ističu kako je od modernističke sigurnosti u znanosti i vjeri u progres i tehnologiju, prema današnjoj fluidnijoj slici društva došlo upravo društvenim promjenama i 'momentima' koji su potaknuli kretanje društva u ovom smjeru u kojem se danas nalazi. Takav 'trenutak' su Nowotny et al. detektirali u rastućoj utjecajnosti 'teorije kaosa', koja je poticala prestanak vjerovanja u uzročno-posljedični lanac događanja. To prestajanje podržavanja linearnog načina razmišljanja sve je više rušilo vjeru u znanost i autoritete znanosti i znanstvenika (Nowotny, H; Scott, P; Gibbons, M.; 2001.). No posljedice takvih promjena u razmišljanju očituju se i u svim drugim sferama društva, od poimanja obitelji, ideje privatnog – javnog, bilo kakve granice, koje su u modernitetu jasno određene sada su sve mutnije, a one se posljedično počinju prelaziti i među disciplinama i među nacijama ali i na osobnim, mikro razinama. Ovdje se može upriličiti Foucaultova ideja represije seksualnosti³⁴ ukazujući na

³⁴ ***"Za tim svijetlom dana uslijedio je nagli sumrak, a potom jednolične noći viktorijanske buržoazije. Seksualnost je tada brižno zatočena. Preseljena u stan. Konfiscira je bračna obitelj. Potom je utapa u ozbiljnu funkciju reprodukcije. O seksu se šuti. Bračni par, legitiman i rođan, nameće svoj zakon. On se nameće kao obrazac, zadobiva vrijednost norme, prisvaja istinu, zadržava pravo da govori, priskrbljujući si načelo tajne. U***

današnju poziciju Hrvatske. S obzirom na rastuće ideje nesigurnosti i fluidnosti indikativna je reakcija radikaliziranja 'desnice'. U društveno političkom trenutku u kojem prevladavaju ideje nestabilnosti i rušenja granica, tradicionalisti se sve više osjećaju 'napadnutima', 'izazvanima' na što odgovaraju intenzivnijim reakcijama, radikalnijim zagovaranjem vlastitih postavki. Kako Foucaultova teorija nalaže, seksualnost je u društvenim (ne)prilikama zadobila mjesto iza zatvorenih vrata 'roditeljske sobe'. Ukazujući na njeno zatvaranje duboko u privatnu sferu koja se kontrolira i nadzire, zadobiva reproduktivnu funkciju koja služi 'osnaživanju' koncepcije obitelji i braka koji su temelji 'konzervativnih' poimanja. 'Tradicionalisti', zagovaraju upravo ovakve ideje, što su i dokazali s referendumom o uvrštavanju vrlo uske i precizno određene definicije obitelji u ustav RH (Kulenović, E.; 2013.). No, s 'druge strane', od 'liberalnijih' skupina se čuje glasan otpor takvoj represiji pozivanjem ne samo na ljudska prava koja uključuju sve ljude i njihove slobode, već i na zakonskoj razini pozivanjem na ustavne vrline na čijem je nasljeđu i utemeljena Hrvatska. Iako je tradicionalna strana u Hrvatskoj dobila ovu bitku skupivši dovoljno glasova na referendumu ozakonivši takvu definiciju braka³⁵ i dalje se može pratiti odvijanje ovog kulturnog rata koji zapravo zamagljuje granicu između privatnog i javnog budući da pitanja koja su rezervirana za 'privatnu' sferu postavlja u javnosti. Iako je zakonska represija seksualnosti živa i jaka u Hrvatskoj, postoji i sve jača tendencija prelaženja granice privatnog i javnog prostora u javnom mnijenju. A kulturni rat koji se vodi putem ovih pitanja nije ni blizu završen³⁶. Svakako, i samo pitanje Konvencije, odnosno pitanje zaštite žrtava *obiteljskog* nasilja je također prelaženje te jasne i nedvojbene odvojenosti privatne i javne životne sfere. Odnosno tim se pitanjem danas ova granica dalje zamagljuje, budući da ga se postavlja u javnosti. Samim iskazivanjima ove problematike u vrlo javnoj raspravi govorimo o prelaženju te granice. Iako su zakoni i pravila daleko od usklađenosti s ovakvim poimanjima, važno je vidjeti tendenciju u javnom mnijenju koje se prilagođava na slabljenje granice.

O toj prilično jasnoj zakonskoj odvojenosti privatne i javne sfere života, u kojoj obitelj spada pod privatnu, govore i podatci o zakonima koji su slabije kažnjavali nasilje u obitelji,

društvenom prostoru, kao i usred svake kuće, priznato je samo jedno, ali korisno i plodno poprište seksualnosti: roditeljska soba." (Foucault, M.; 1994.; p 7).

³⁵ Brak kao životna zajednica muškarca i žene (Kulenović, E; 2013.)

³⁶ Dalo bi se osvrnuti i na to da se u popularnoj kulturi sve više naglašavaju i potiču 'postmoderne' ideje uvodeći sve više LGBTQ likova u serijama, filmovima, pjesmama. Iako je poprilično jasno kako je to vrlo profitabilno, te upravo na seksu industrija najviše i zarađuje. Ali kako sam već naglasila, zbog opsega ovog rada neću ulaziti u analizu kapitalističkih postavki ni potreba. Samo ističem kako iz bilo kojih razloga, seksualnost je sve prisutnija u javnom prostoru dodatno izbljeđujući granicu između javnog i privatnog prostora.

budući da je ono 'privatna stvar'. Kao što je to naglasio Zoran Burić sa Pravnog fakulteta u Zagrebu

" prije 20 godina silovanje je unutar bračne zajednice bilo kazneno djelo, a da je sada uvršteno u teško kazneno djelo. " (Slobodna Dalmacija; 2016.) na okruglom stolu "Glas za žrtve seksualnog nasilja" u organizaciji Ženske sobe – Centra za seksualna prava i Povjerenstva za ravnopravnost spolova Gradske skupštine Grada Zagreba u okviru projekta "Relevantne institucije i organizacije civilnog društva – glas za žrtve seksualnog nasilja"³⁷. Ta je podjela još uvijek živa u trenutnoj strukturi osjećaja, budući da se još uvijek u stvarnim iskustvima žrtava obiteljskog nasilja nailazi na podatke o tome kako obitelji žrtve i /ili nasilnika poručuju žrtvama kako je 'to tako u braku' smatrajući da je situacija koja se odvija kada se pređe kućni prag 'osobna' i 'privatna' i ne treba je iznositi u javnosti ³⁸. Čak se i u zakonski reguliranim definiranjima može uočiti pomak prema zamagljenijim granicama, budući da se sve više zakona usvaja kako bi se osigurala ljudska prava svima, bez obzira o kojoj sferi govorimo.

Nadalje, Nowotny, Scott i Gibbons tvrde kako se za lansiranje 'postmodernih' promjena treba zahvaliti dvama događajima, uljnoj krizi koja je pogodila društvo 1973. – 1975. godine te raspadu komunističkih sustava diljem svijeta i kraj Hladnog rata. Oba vrlo neočekivana događaja koja su iza sebe ostavila veliku dozu nesigurnosti i mnoga pitanja, te uzdrmane prioritete i nekoć temeljne vrijednosti u ruševinama. Takva je situacija, prema njima, dovela do današnje (Nowotny, H; Scott, P; Gibbons, M.; 2001.). Današnji osjećaj napuštanja velikih narativa, tvrdo utemeljenih ideja i identiteta izgrađenih na njima otvara pitanja što se s njima dogodi i kako ih se napusti. Ako se povijesnost određenih ideja veže uz njihovo kulturno i društveno okruženje, što se dogodi s tim idejama kada se okružje mijenja? Mijenjaju se i one, bilo u znanosti, bilo u kulturi, društvu ili politici. Iako Nowotny et all. govore o znanosti, smatram kako je njihove ideje moguće primijeniti i na društveno politička pitanja budući da je znanost jednako dio strukture osjećaja današnjice kao što je to i kultura. Javno se mnijenje očituje u znanosti jednako koliko se i znanost dovršava u javnom mnijenju. Smatram kako ta

³⁷ Prenosi Slobodna Dalmacija u članku " Čak 17 posto žena u Hrvatskoj doživjelo pokušaj silovanja ili silovanje!" <https://www.slobodnadalmacija.hr/novosti/hrvatska/clanak/id/451701/cak-17-posto-zena-u-hrvatskoj-dozivjelo-pokusaj-silovanja-ili-silovanje>

³⁸ Ovakve tvrdnje citirane su u brojnim člancima koji su prenosili prosvjed "Sluškinje ustaju za ratifikaciju Istanbulske konvencije" gdje su prosvjednice čitale stvarna iskustva žrtava obiteljskog nasilja. Kao što je to na primjer objavio portal Lupiga.hr <https://lupiga.com/vijesti/nismo-sluskinje-i-nikad-necemo-biti-prosvjed-uz-potresna-svjedocanstva-zrtava-i-isjecke-istanbulske-konvencije>

neodvojivost znanosti i javnog mnijenja (budući da su oboje uronjeni u trenutnu strukturu osjećaja) otvara mogućnost primjene ideja Nowoty et all. na društveno političko kulturne misli.

Situacija u kojoj mislim da se i hrvatsko društvo nalazi, određena prekretnica koja se lako može uvidjeti i u raspravi oko ratificiranja Konvencije govori u prilog korištenju ideja Nowotny et all. u ovom primjeru. Mogu se vidjeti uzdrmani tradicionalni i konzervativni oblici mišljenja, dok se novi još nisu do kraja definirali. Ako se uzme točnom socio-kulturalna teza oko kreiranja identiteta koja je sve više rasprostranjena, onda se može uočiti ono što je Kuhn nazvao krizom koja stvara revoluciju u znanosti³⁹ (Kuhn, T.; 2002.). Thomas Kuhn u svome djelu *Strukture znanstvene revolucije* razbija ideju o akumulaciji, skladištenju znanja, te uvodi gledanje na cikluse u kojima znanstvena paradigma nastaje, postaje i prestaje. Kuhn je promjene paradigme adresirao unutar prirodno - znanstvenog diskursa, kada je ukazao na nepostojeći linearni razvoj znanosti, te istaknuo štoviše cirkularnu putanju znanosti koja se uvijek ponovno pokreće. Krećući iz "predparadigmatskog" stanja u kojem se više škola, načina razmišljanja, različitih odgovora bori za prevlast, te nakon što neki od njih u tome i uspiju, odnosno budu pogodniji od drugih, prelazi se u normalnu znanost u kojoj vlada određena paradigma kao okvir unutar kojeg se sve odvija i unutar kojeg svi funkcioniraju, te čijim se pitanjima bave kako bi se potvrdili. No s vremenom razina pitanja, problemi, zagonetke na koje paradigmska normalna znanost nema odgovor, raste. Tada znanost dolazi u stanje krize iz koje može izaći na više načina. Jedno je rješenje da postojeća paradigma jednostavno prizna da se nečime ne može još baviti, pa onda ta pitanja pusti za sljedeće generacije. Također, može se razriješiti i tako da trenutna paradigma uspije naći djelomične odgovore koji će je moći održati još neko vrijeme. No kriza se može razriješiti tako da se napušta dominantnu paradigmu i prelazi u znanstvenu revoluciju koja uvodi u priču paradigmu nove znanosti koja ponovno započinje krug (Kuhn; T.; 2002.). Ako prevedem Kuhnovu tezu na situaciju kojom se bavim u ovom radu, tada se ona može opisati kao krizno stanje u kojem paradigma normalne znanosti nije dovoljna jer ne daje zadovoljavajuće odgovore te je paradigma nove znanosti na vidiku. Pod paradigmom normalne znanosti na ovom primjeru smatram paradigmu 'tradicionalnih', 'nacionalnih', 'katoličkih', 'modernističkih' uvjerenja budući da je njihova paradigma dugo bila vladajuća i vodeća paradigma u društvu te se u kontekstu njenih pravila i okvira odgovaralo na postavljena pitanja i zagonetke. Dok pod paradigme 'nove znanosti' mislim na 'liberalna', 'kritička' 'progresivna', 'postmoderna' stajališta i uvjerenja, budući da 'normalna znanost' više ne može

³⁹ Ako se znanost ne odvaja od društva i kulture, budući da je dio nje, uronjena je u njih i producira ih kao i oni nju, onda mogu koristiti njegovu shemu da istaknem promjenu i u društvu, odnosno promjenu u dominantnim idejama koje vladaju u društvu, kao što je to Kuhn učinio unutar znanstvene paradigme

odgovoriti na pitanja i zagonetke kojih je sve više, što dovodi u krizno stanje u kojem se Hrvatska već dugo i nalazi a iz njega se može izaći putem 'znanstvene revolucije' u kojoj 'nova znanost' zauzima mjesto prošle 'normalne znanosti'. Iako ovako situacija zvuči dosta jednostavno, u praksi se ta borba za prevlast, odnosno za obranu stare ili prevlast nove paradigme odvija podosta kompliciranije. U obje paradigme radi se i o osjećaju identitetskog pripadanja koji ni jedna strana ne želi izgubiti. Strana koja se u ovom primjeru protivi ratifikaciji Konvencije temelji svoj identitet upravo na tradicionalnim, konzervativnim vrijednostima koje želi sačuvati. Ta su uvjerenja normativna, ona su pravilo što se smatra izrazito važnim za očuvanje, pogotovo uzevši u obzir rastuću nesigurnost i nepovjerenje. Ako identitet gledamo kao na nešto što je društveno i kulturno uvjetovano onda je i ovakav odraz vrlo intuitivan pogotovo ako se sagleda i činjenica da je Hrvatska vrlo mlada država koja je jako dugo bila pod različitim vlastima. Neka vrsta njenog suvereniteta morala se brzo izgraditi na (ne tako dobro promišljenom) narativu koji se najlakše i najbrže uspio proširiti kroz suglasje sa katoličkom tradicijom s kojom se onda povezuje i nacionalnost. No kako sam već naglasila, taj se mit o hrvatskom identitetu trebao vrlo brzo izgraditi i provesti, pa je još uvijek živ u sjećanju pojedinaca i prošli narativ, jugoslavenski koji se često smatra neprijateljskim, budući da domovinski rat koji ga je prekinuo, nije bio tako davno. Samim time *višak fenomenologije identiteta*⁴⁰ nije se razišao, taj višak stvoren u ratnom razdoblju koji je potreban za preživljavanje te izvanredne situacije ne nestaje lako. Tako se i danas on osjeća u kolektivnom sjećanju ljudi. Stoga, postoji potreba za šticećenjem svog 'naroda', odnosno identiteta ili 'suvereniteta' države, koja se vezuje uz 'svoj narod'. Ali samim time što su takve ideje postavljene kao normativne, sve što od toga odstupa pomiče se na margine, u poziciju drugog. Kako to Butler naziva: "*model u kojem Drugi postaje govno*" (Butler 2003.; p 135.). Te se i strana koja zagovara ratifikaciju bori za razbijanje tog normativa, 'prvog', naturaliziranog, kako bi mogla imati identitet koji nije izgrađen i ne postoji samo u odnosu na to prvo i ugroženo je njime. Što nije nimalo lako, upravo suprotno, pogotovo kada se karakteristike 'drugog' temelje na fluidnosti, slobodnoj igri značenja, nesigurnosti, decentralizaciji.

Ova poprilično kompleksna situacija odražava se i u javnom mnijenju na pitanju ratifikacije Istanbulske konvencije. Konvencija koja kao primarni cilj ima zaštitu žena žrtva obiteljskog

⁴⁰ Surplus fenomenology of identity koncept je koji Akeel Bigrami koristi u teoriji etničkih identiteta u tekstu "What is a Muslim?" gdje ga opisuje kao identitet stvoren u povjesnom trenutku u kojemu je imao vitalnu funkciju koja se nije 'razišla' nakon što ga je situacija prestala zahtijevati. Definira ga kao doslovni višak, jer ga funkcijska analiza ne može obuhvatiti, a koristi naziv fenomenološki jer kaže kako nema funkciju u psihološkoj ekonomiji zajednice, smatra ga iskustvom bez cilja. (Bigrami, A.; 1992.)

nasilja i prevenciju samog nasilja, postala je sinonim za "rodnu ideologiju", pod kojom se svrstava sve, od prava LGBTQ zajednica do poistovjećivanja sa pedofilijom⁴¹. Tako se strana koja je protiv ratifikacije 'bori' sa Konvencijom. No takvi se činovi mogu usporediti sa zadnjim krikovima životinje koja umire, a budući da je životinja najopasnija kada je stjerana u kut, ova strana se čini vrlo jakom i organiziranom pogotovo kada se uzme u obzir to što sve češće koristi upravo kategorije koje su specifične za zagovornike Konvencije, kao što su to primjerice, pozivanje na demokraciju, 'kritiku', glumljenje pozicije potlačenih (iako je možda i stvaran taj osjećaj, budući da je sve prisutniji osjećaj promjene paradigme u društvu, pa se osjeća 'napadnutom'). No, ako pogledamo širi kontekst vremena, s nadom i optimizmom smatram kako su to ipak posljednji krikovi koji će utihnuti s vremenom.

7 MOGUĆNOST SUBVERZIVNOG KORIŠTENJA POPULARNE KULTURE

Na širi društveni kontekst ukazuju i rekviziti korišteni u prosvjedima koji evociraju djela popularne kulture kako bi ukazali na poantu. Prosvjednice i prosvjednici koji se bore za ratifikaciju Konvencije poslužili su se kostimima iz trenutno jedne od najpopularnijih svjetskih serija "Handmaid's Tale (2017.-)" napravljene prema istoimenom romanu Margaret Atwood iz 1985. Tako 'sluškinje' na prosvjedima nose plakate sa referencama iz serije kao što su to: "May the Lord open – your mind!" ili "Moja žena nije sluškinja", i još mnoge druge. Čak je jedan od većih prosvjeda strane koja zagovara ratifikaciju Istanbulske konvencije svoj prosvjed nazvao "Sluškinje ustaju za ratifikaciju Istanbulske konvencije". Ističući taj distopijski svijet u kojem klerikalna desnica vlada u srcu zapadne civilizacije, pozivaju na otpor i ustanak protiv takvog oblika diktatorskog sustava za koji smatraju da bi se mogao ostvariti. Takav 'prodor' popularne kulture u javnost je vrlo zanimljiva pojava. Ona govori ponovo i o duhu vremena kojeg producira i konzumira i sama kulturna industrija. Taj duh i produkte kulturne industrije također i recipijenti konzumiraju, ali i produciraju, oživljavaju u novom svijetlu i dajući joj nova značenja kao što je to slučaj i na ovim prosvjedima. Ovdje bih voljela istaknuti i subverzivnu snagu same kulturne industrije. Točnije smjer koji je i ona uzela, što me ponovno vraća na trenutnu strukturu osjećaja koji prevladava i živi i u njoj. Činjenica je da sve više

⁴¹ Ta se poveznica pojavljuje na službenoj stranici "istine o Istanbulskoj" ali i portalima koji ju podržavaju kao što je to "Braniteljski portal" koji je objavio članak pod nazivom " STRAVIČNO: FEMINISTIČKA ORGANIZACIJA ŽENSKA SOBA – CENTAR ZA SEKSUALNU RAVNOPRAVNOST, ČLANICA ŽENSKE MREŽE, JAVNO SE ZALAŽE ZA LEGALIZACIJU PEDOFILIJE!!" referirajući se na prosvjed koji su organizirale članice ženske mreže i zahtijevale provedbu pravila Konvencije (Braniteljski portal; 2018.)

televizijskih serija za glavne uloge imaju članove LGBTQ zajednice, ili ju na neki način podržavaju, također i na isti način se odupiru patrijarhatu, kreiranjem snažnih ženskih likova.⁴² Na što je upravo javnost imala utjecaj, zahtijevajući to. Što ide u prilog promjeni dominantne ideje ovo paradigme. No, industrija, kakve god ideje imala i podržavala, ipak jest samo kapitalom usmjerena, te ne radi ništa što nije isplativo, profitabilno. U većini slučajeva uzima dijelove načina života ljudi i od njih napravi kopije koje izgube veze sa svojim originalima i porukom koju su kao originali slali. No, ovakva korištenja, kao što su to prosvjednice i prosvjednici učinili, govore i o situaciji u kojoj se događa i obrnuti obrazac. U kojem se zapravo uzimaju simboli nazad i ponovno dobivaju subverzivnu snagu koja je tada i ojačana popularnošću koju je kroz industrijsku proizvodnju zadobila.

No, dok ove prosvjednice i prosvjednici vide distopije u prevlasti druge strane, i druga strana jednako vidi destrukciju svih vrijednosti na kojima počivaju njihovi ideali, što smatraju jednako distopijskim. Kao rekvizite na prosvjedima koriste njihove 'primjere' rodne ideologije, kao što je to pozivanje na krajnje diskutabilne slučajeve 'slobodnih identiteta' kao što je to primjer Švedanina koji se identificira sa djevojčicom, te ga je jedna obitelj kao takvog i usvojila. Kao što sam već naglasila takvi su slučajevi vrlo kontroverzni, ali njih smatram ekvivalentom distopiji "Handmaid's Tale-a". No, protivnici "IK" kao svoje simbole prisvajaju i državne simbole kao što su to državna zastava, pjevanje državne himne, iscrtavanje šahovnice sa grba RH. Tim simbolima ukazuju na to da su oni i samo oni, "pravi" Hrvati, te da se zapravo svatko tko nije uz njih ne bi trebao smatrati ni nazivati hrvatskim građaninom. A naročito se ponose podrškom svojih branitelja i raznih udruga vezanih za branitelje domovinskog rata. Te se na njihovim prosvjedima veličaju i glasno pjevaju ratne budnice, kao što je to na primjer "Zovi, samo zovi" ili neke koje to nisu bile, ali žele sada postati, kao što su to Thompsonove, prave

⁴² "Orange Is the New Black" (2013. -) koja se može opisati i kao ženska verzija "Prison Break"(2005. – 2017.) serije. Većina likova su queer u nekom smislu, a posebice se ističe Laverne Cox koja igra Sophiu Buset, transrodnu ženu u ženskom zatvoru.

"Black Mirror"(2011. -) u epizodi "San Junipero" svoje heroine nalazi u Mackenzie Davis koja igra Yorkie, ženu koja putujući kroz vrijeme ostvaruje queer ljubavan odnos sa Gugu Mbatha-Raw koja glumi Kelly.

"Grey's Anatomy" (2005. -) gdje Sara Ramirez igra Callie Torres, biseksualnu kirurgiju specijaliziranu u kirurškoj ortopediji.

"Sense8" (2015- - 2018.) je serija u kojoj je više queer ljubavnik odnosa nego li heteroseksualnih, Jamie Clayton glumi Nomi Marks- transrodnu ženu koja je u ljubavnoj vezi sa partnericom Amanitom.

"The Handmaid's Tale" (2017. -) gdje Samira Wiley u liku Moire utjelovljuje homoseksualku u radikalno klerikalnoj distopiji

"The 100" (2014. -) gdje Eliza Tylor igra lika Clark Griffin koja ostvaruje više homoseksualnih ljubavnih odnosa kroz seriju.

Lista je puno dulja, ali primjera radi ovo su samo neki naslovi koji podržavaju moju tvrdnju.

hrvatske pjesme. Što me ponovno vraća na višak fenomenologije identiteta, u kojem se paranoično, skoro šizofreno priziva ratno stanje, budući da ga vjerojatno neki nisu ni napustili.

8 PROMJENA PARADIGME OSJETNA U JAVNOM MNIJENJU – ANALIZA ISTRAŽIVANJA

8.1 PITANJE SLAGANJA RA RATIFIKACIJOM ISTANBULSKE KONVENCIJE

U svojoj sam anketi dobila rezultate koji idu u prilog tezi koju u ovom radu zagovaram. 55,8% ljudi je odgovorilo kako smatraju da je ratifikacija Konvencije nužna, dok je 33,3 % izjavilo kako nije, dok je ostatak odgovora bio neopredijeljen. Što govori o tome da se događa određena promjena, te da se tradicionalno stajalište polako napušta.

Na pitanje smatraju li ratifikaciju Konvencije nužnom, ispitanici su odgovorili vrlo različito. Njihove sam odgovore klasificirala u 4 skupine:

- 1.) Skupina koja se slaže s ratifikacijom Istanbulske konvencije u kojoj je 91 ispitanik
 - 1.1) Skupina koja se bez prevelike emotivne involviranosti zalaže za ratifikaciju Konvencije koja broji 50 odgovora
 - 1.2) Skupina koja vrlo intenzivno i eksplicitno zahtjeva Konvenciju koja okuplja 41 odgovor
- 2.) Skupina koja se protivi ratifikaciji Istanbulske konvencije u koju svrstavam 55 ispitanika.
 - 2.1) Skupina koja se bez pretjerane emotivne involviranosti ne slaže s ratifikacijom Konvencije u kojoj su 33
 - 2.2) Skupina koja se s velikim emotivnim intenzitetom protivi Konvenciji i broji 22 odgovora

Naime, nakon prvotne podjele na slaganje, odnosno ne slaganje sa ratifikacijom Konvencije vijeća Europe, odgovore sam podijelila prema kriteriju emotivne involviranosti u odgovore. Točnije, podijelila sam ih na one koji imaju mišljenje o temi i izražavaju ga zadržavajući određen odmak, nasuprot onih koji ga vrlo osobno shvaćaju i poistovjećuju se duboko s pitanjem ratifikacije. Budući da su odgovori vrlo različiti ovo mi se činio kao najprikladniji sljedeći kriterij koji vrijedi za obje strane. Tako strana koja je za ratifikaciju broji 50 odgovora

koji se jasno i koncizno tiču teme ratifikacije ali u njega ne projiciraju dodatne osobne emocije, dok odgovora u kojima se osjeća određeno emocionalno projiciranje ima 41. S druge strane, one koja se protivi ratifikaciji 'hladnih' odgovora ima 33, a 'zagrijanih' 22. Sigurno se i unutar ovih podjela mogu pronaći kriteriji koji sadržajno vežu određene odgovore pa se oni dalje dijele što ću predstaviti u navodima samih odgovora.

U prvoj skupini – onoj koja se zalaže za ratifikaciju- 'hladni' odgovori se vežu za isticanje ljudskih prava i prava žena – kao što su to:

"Jer odražava ljudska prava i uređuje zakone koji štite ljudska prava";

"Brane se prava žena i ostalih marginaliziranih skupina

zato što predstavlja osnovne ljudske potrebe. "

" Svi imamo jednaka prava."

U toj se kategoriji mogu naći i 'skeptici' koji ne misle da će se puno stvari promijeniti, ali se sa ratifikacijom slažu, kao što su to na primjer:

" Jer možda donese toliko potrebne promjene u naš pravni sustav, no ne znam hoće li u tome uspjeti"

" Ostat će mrtvo slovo na papiru, ali je međunarodni dokument. A možda i pomogne prevenciji nasilja nad ženama."

"Konvencija je samo konkretizacija prethodnih međunarodnih dokumenata o ljudskim pravima i ravnopravnosti žena koje je svaka zemlja, članica UN, dužna ionako poštovati, a ne radi to." .

Dok se u 'zagrijanijoj' skupini sa ove strane nalaze odgovori koji također ističu prava žena i njihovu zaštitu, samo što su malo afektivniji, kao što su to:

" Zato što će zakonski (i samim time, nadam se, efektivnije) otezati, ako ne sasvim reducirati nasilje nad ženama. Također, ovakvi pothvati zahuktavaju ideološke razlike, a krajnje je vrijeme da se ta rasprava, pa makar i u okviru građanskog sukoba, realizira. Inače smo u sivoj zoni, a sive zone mi je puna pipa!";

" Naravno da je potrebna jer živimo u državi u kojoj kažu da je normalno da muž ženu tuče jer 'tako je to u braku'. Živimo u državi u kojoj je na vlasti jako malo žena, a velik broj

muškaraca (općenito) se odgaja tako da razviju hostilnu maskulinost jer smo očito zapeli u srednjem vijeku."

" ova država i ljudi u njoj glume da se brinu za obitelj, a kad žene, ali i djeca pate u nasilnim obiteljima ne čini se ništa da bi im se pomoglo."

"Zato što se nasilje previše zanemaruje, počinitelje se ne kažnjava, ljudi nisu dovoljno svjesni koliko nasilje (i fizičko i psihičko) utječe na djecu. Nedovoljno se ulaže u sigurne kuće. Počinitelji ne prolaze svuda kroz tretmane i psihološka savjetovanja. Nadam se da će Istanbulska konvencija promijeniti te stvari i da će se fenomenom nasilja početi više baviti sve institucije - od obrazovnih do pravosuđa." , " Smatram da će se jedino takvim ugovornim obvezivanjem postići promjene. Ljudima treba poticaj, u ovom slučaju neki ograničavajući čimbenik da bi ih se spriječilo u činjenju zla drugima, u ovom slučaju nasiljem nad obitelji, ženama i sve ostalo što stoji u konvenciji. Ako mogu proći nekažnjeno što ih sprječava u tome?"

Dok se neki odgovori u to skupini mogu izdvojiti i kao oni koji vjeruju u progres, odnosno u to da ratifikacija ove konvencije potvrđuje razinu civilizacije društva kao što su to: *" Smatram da omogućava određena prava i potrebe i sprječava nazadnost."*

" Zato što je normalno da u 21 st. konvencija takvog tipa bude ratificirana. " ;

ili kraće: " U skladu je s progresivnom intencijom."

Neki se odgovori mogu okupiti oko iritiranosti drugom stranom, kao što su to:

" Financijsko stanje institucija koje brinu o takvim vrstama zaštite (Autonomna ženska kuća i sl.) je katastrofalno, sustav problemu daje taman toliko prostora da obično liječimo posljedicu, prevencija obično zakaže. Suzdržan nisam jer se argumenti kontra-strane uporno konstruiraju kako bi određene skupine dobile na značaju kod određenog profila publike, primjerice identificirajući IK s kanadskim primjerom roditelja 1 i roditelja 2, dakle, Kanade - zemlje koja s IK veze nema. " ;

" Baš zato što je privučeno toliko pažnje sada ima ljudi koji se svim silama i resursima bore protiv konvencije, a mediji su u pokušaju privlačenja što više te negativne pažnje počeli pisati laži i širiti informacije koje nisu točne ili isticati neke manje bitne stvari koje konvencija nosi za sobom, što je na kraju rezultiralo time da se bilo tko, čiji su stavovi homofobni, počeo boriti protiv sprječavanja nasilja nad ženama, iako su homofobija i nasilje nad ženama dva odvojena problema koje treba tretirati svaki zasebno. Zbog istog razloga se i Crkva protivi konvenciji, iako bi kršćanstvo trebalo zagovarati mir, ljubav i nenasilje.."

ili kraći odgovor jednog ispitanika koji je vjerojatno mislio da se ja osobno protivim ratifikaciji pa mi je napisao ovo: "*Idi pa si pitaj šeficu Markičku!*".

Slična se podjela može učiniti i na drugoj strani – onoj koja se protivi ratifikaciji, tako se pod 'hladne' odgovore mogu naći vrlo sažeti i precizni odgovori koji se tiču njihovog percipiranja same Konvencije ali bez previše 'uzrujavanja'. Primjeri takvih odgovora mogu se podijeliti na vjeru u trenutno zakonodavstvo koje je po njima vrlo dobro koncipirano, kao na primjer:

" Mislim da se moglo uzeti ono što je dobro u njoj i ono što je loše maknuti. Te da već sada većinu mjera već naše zakonodavstvo ima ali ih ne primjenjuje. ";

" Ne, zato što su svi pozitivni hrvatski zakoni, u njima je predviđena zaštita žena i ostalih članova obitelji od nasilja u tom krugu obitelji. ";

" Zaštita žena se može regulirati našim zakonom koji ne uključuje rodnu ideologiju. "

" jer sama ratifikacija ne donosi ništa što ne bi morao riješiti i sadašnji zakonski okvir".

Dok neki od te kategorije se mogu sažeti kao smatranje ratifikacije nepotrebnom zbog nepovjerenja u njezinu efektivnost :

" nepotrebna je, nije se pokazala korisnom u nijednoj zemlji."

" potpuno nepotrebno!"

" Trebaju se brojna pitanja rješavati sustavno, ne samo deklarativno. ";

" I s njom i bez nje, stopa nasilja u obitelji neće se smanjiti jer se zakoni ove države ne provode."

Također, neki se mogu skupiti oko ideje gubljenja suvereniteta RH, i smatranja kako je to preskupa ideja koja nije potrebna, kao npr. :

" Jer je zaštita žena (i muškaraca) uključena u HR zakone i može se poboljšati unutar HR zakona, bez vanjskih tijela i novih sisača proračuna" ;

"zakoni već pokrivaju stvari iz konvencije, a potpisom se gubi dio suvereniteta." ;

" Zato jer će se održati status quo, samo će postati još skuplji. ";

" Zbog pitanja suvereniteta RH i zanemarivanja stava njenih građana. ";

"Država sama mora bit sposobna donositi ovakve odluke, bez vanjskih utjecaja." .

Drugi odgovori, oni koji se mogu nazvati afektivnijima većinom se okupljaju oko iritiranosti drugom stranom ili reagiranjem na tog neprijatelja, kao što su to:

" Samo da hrvatska opet poklekne pred stranim osvajačima."; " Nije nužna i zato jer ne može zaštititi žene. Kako je konvencija o ljudskim pravima zaštitila Vukovar? Pred očima cijele međunarodne zajednice. Danas, 25 godina kasnije, priznaju da su činili sve što su mogli da Jugoslavija opstane. Nadalje, u mnogim zemljama nasilje raste, pogotovo Turska. Zatim je tu i prof. Hlača s Pravnog fakulteta u Rijeci koji je javno pitao kako će IK pomoći u određenim slučajevima koje je uzeo iz medija unazad nekoliko mjeseci: naveo je primjere ubojstva žene, ili samoubojstva para, zbog teške životne situacije, psihičkih bolesti itd. Kako će nju zaštititi IK? To je mrtvo slovo na papiru.";

" Radi se o ljevičarskom nametanju kulture smrti pod krinkom borbe za prava žena." Također, i jedan od duljih odgovora, u kojem me je ispitanik kako navodi želio obrazovati:

" Pitanje suvereniteta - zašto bi neko strano tijelo koje je ideološki potpuno pristrano imalo bilo kakav nadzor na provedbom konvencije? I još da im to platimo našim novcem? Konvencija sadrži brojne sporne stvari o ""iskorjenjenju tradicije i svake vrste diskriminacije""... To načelno zvuči pozitivno, ali u stvarnosti nije pozitivno. Jer kad se pogleda tko tumači konvenciju i koji su mu stavovi, to neće samo iskorijeniti neke barbarske prakse u nekim islamskim zemljama, nego će recimo u Hrvatskoj konkretno ići za progonom naše tradicije. Jer oni koji ju najviše zagovaraju imaju iste stavove kao oni koji su je pisali i koji ju tumače. Pa barem polovica onih baba u tijelu koje se zove GREVIO ima izravnu poveznicu sa Sorošem i tzv. ""rodnim studijima"". Uz konvenciju u paketu ide i pojašnjavajuće izvješće (explanatory report). Skrećem pažnju na točku 53 (ne čl.53 nego točku 53) koja se odnosi na čl.4 Konvencije. Što sve ono tamo ima sa zaštitom žena i djece? Zatim zašto su iz prijevoda izbačeni krosdreseri i znate li što je to uopće? (oni se oblače kao suprotni spol, ali nemaju psihijatrijsku dijagnozu, ali provjerite. teško je po pamtiti sve te nastranosti i devijacije). U engleskom tekstu ih se spominje, u hrvatskom ih nema. Također piše da se spol dodjeljuje pri rođenju, u tom objašnjavajućem izvješću. Spol se DODJELJUJE? I još k tome pri ROĐENJU? Kakav moron je pisao taj tekst i je li završio makar osnovnu školu? Nitko nikada ne bi smio potpisati međunarodni ugovor (konvencija ima težinu međunarodnog ugovora iznad našeg sudstva) koji sadržava Anti znanstvene tvrdnje. Zanimljivo je i da oni koji se silno pozivaju na

znanost, ovdje jednostavno odbijaju odgovoriti. Šute. Tko o čemu, kurva o poštenju, lijevo liberalni o znanosti. (nisam desničar, desnica u nas i tako ne postoji, uništena je odavno. ovo što se naziva desnim je smijeh a ne desnica. a moje ideje su uglavnom lijeve, ali se sa retardiranom i izvrsno umreženom ljevicom ne mogu poistovjetiti). Mogao bih navoditi do sutra sve što mi padne na pamet. O ovome je objavljena tona članaka. O ovoj temi konkretno, i općenito o nasrtajima na djecu kroz obrazovni sustav, seksualnu edukaciju, vrtički odgoj, cenzure po fakultetima itd. Popraćeno je i stanje u drugim zemljama... Dominantno su se isticali portali Narod.hr (kojeg je vlasnik udruga ""U ime obitelji"", zatim GROZD, zdravstveni odgoj itd. Može se sve to izguglati." " Zbog odvajanja roda i spola (rodna ideologija), zbog dodjeljivanja naših novaca GREVIO-u (čak 1 milijarda iz hrvatskog proračuna) i zbog gubitka dijela suvereniteta RH."

" IK je ideološki obojani dokument kojem nema mjesta u pravnom sustavu."

No neki se takvi odgovori tiču i takozvane diskriminacije muškosti:

" Istanbulska konvencija je u svojoj srži diskriminacijska prema muškarcima.";

" zašto bi bila nužna? Uvodi nejednakost spolova, odnosno obvezu države da bolje tretira žene".

8.2 IDEOLOGIJA KORIŠTENJA KAO ALAT ZA IDEOLOŠKU PREVLAŠT

Dakako, i pitanje definiranja rodne ideologije se također može kategorizirati na sličan način. 58,4% ispitanika je odgovorilo kako ne smatraju da Konvencija sadrži rodnu ideologiju, dok 28% misli da ju sadrži, preostali postotak odgovora nije opredijeljen za ni jednu stranu. No, ono što me je zaintrigiralo je bio trenutak kada sam odvojila odgovore na ovo pitanje, od ostalih odgovora koje je određena osoba odgovorila kako bi ušla u analizu, nisam mogla kod svih odgovora prepoznati koje definicije rodne ideologije pripadaju kojoj strani. Ukazujući na to kako se obje strane 'boje' druge strane i pri njihovom opisivanju koriste slične metode. S sličnom razinom straha i odbojnosti prema suparničkoj strani, obje strane odgovaraju na ovo pitanje. To me je usmjerilo prema tome da ponovo, unutar strana koje se zagovaraju napravim razliku između pokušaja suzdržanog definiranja pojma i afektivnijih odgovora koji su koncipirani oko određene kritike druge strane.

Tako mogu započeti ponovo sa stranom koja smatra da Konvencija ne sadrži rodnu ideologiju, koja u odgovorima pokušava definirati taj koncept ili kao pozitivan koncept ili kao negativan, kao što je to:

" davanje prednosti i veće značenje jednom spolu naspram drugog.";

" Termin koji je skrojen da bi utjecao na javnost budući da se trenutno zazire od pojma ideologije a pogotovo kada se spoji sa pojmom roda."

" kao pojam kojim se lako manipulira, ono predstavlja nametnut stav o tome što je rod a što spol, odnosno kako su konstruirani"

" Ravnopravnost spolova i seksualne orijentacije."

"Izmisljen pojam u svrhu uzdizanja problema definiranja roda u hrvatskoj javnosti na visu razinu za sto je ideologija savršena riječ zbog negativnih konotacija povezanih s totalitarnim sistemima."

" Koliko sam shvatila, ljudima koji prosvjeduju protiv Istambulske konvencije, njima taj pojam znači promoviranje ideje da osoba može birati je li muško ili žensko."

" Pokretnom za jednakost oba spola."

" Kao tradicijsko i kulturalno naslijeđe neravnopravnosti i spolnih uloga."

" umbrella termin za sve sto je novo i "liberalno" a koje se kosi sa tradicionalnim pogledom na društvo i društvene uloge." .

Također, podosta je odgovora vrlo osobno involvirano u kritiku tog koncepta kao što su to:

"Novokomponirana glupost za "zabavljanje" masa i odvrćanje pozornosti."

" Smatram ga pogrdnim izrazom skovanim od strane katoličkih zajednica koje svim snagama ne žele pustiti društvo da se odmakne od njihovih "vrijednosti". Riječ je o katoličkim konzervativcima koji se protive promjenama u odnosima spolova i pravima za LGBT osobe te su ovim terminom odlučili obuhvatiti rodne studije, feminizam i LGBTQ aktivizam kako bi unazadili njihove napretke."

" Rodna ideologija je pojam koji promoviraju primitivne strukture društva u svrhu davanja potpore samima sebi. Zvuči kao nešto što je neki glupan krivo čuo u tramvaju ili prepisao, a onda mu je zvučalo pametno pa se odlučio "okititi". Debilana, ukratko."

"Apsolutna idiotarija od pojma koju su izmislile (koliko je meni poznato upravo hrvatske) ultradesničarske udruge da odvrte pizdarijske već napaćeni narod od onog što je pravi cilj konvencije kako bi spriječile financiranje udruga suprotnih ciljeva I napravile od 'rvata još veće idiote jer bi kao takvi bili još podložniji manipulacijama I kontroli. Opasan pojam jer se već ustalio I ostatak će prisutan u javnosti I kad prestane cijela priča sa konvencijom."

" Za one koji su kreirali taj pojam sigurna sam da je rodna ideologija vrlo "živ" koncept. Oni se pozivaju na "prirodnost", "boga" i "tradiciju" a identitetska hibridnost je iz takve perspektive neprirodna, bogohulna i da, ideološka konstrukcija. Smatram da su sve pojave oko nas društvene, a nerijetko i ideološke konstrukcije i nemam problem s tim da netko moje mišljenje i djelovanje proziva "rodnom ideologijom". Od ideologije se teško može pobjeći. Pitanje je samo da li ta ideologija podčinjava ili emancipira. (Da. Ideologija može emancipirati, samo je bed ako uz to podčinjava neku drugu skupinu, što je nažalost često slučaj)."

Dok sa druge strane se može napraviti ista podjela, od pokušaja suzdržanijih definiranja koncepata do jasnijih izražavanja stavova oko termina i suparničke strane. Pokušaji definiranja otprilike izgledaju ovako:

" Da osoba bez obzira na svoj spol bira rod koji joj pripada s obzirom kako se osjeća. Ako je osoba muškog spola, a osjeća se kao žena, identificira se ženskim rodnom."

" Pa ne razumijem se puno, ali ja sam za ono tradicionalno mušku je muško, žensko je žensko."

" Ukratko, teorija po kojoj spol nije kromosomski uvjetovan, nego je to osobni izbor, koji bi onda okolina, kao takav trebala prihvatiti."

" Naziv za "organizirani" stav određenih skupina i organizacija po kojima je rod u potpunosti i neizostavno društveno određen, te samim time ne postoji bilo kakva fenotipska razlika između (spolom) žena i muškaraca."

" Rušenje tradicionalnih pojmova poput obitelj, brak..."

" ono treće uz muško i žensko, a nije dijete."

Nakon ovakvih odgovora predstaviti ću i one za koje smatram da su osobniji, kao što je to:

"Smatram ju analognom situaciji u kojoj sponzori natjecanja tvrde da slijepac može biti vozač automobilskih utrka, publiku što stoji uz pistu osuđuju što to ne opravdava, a situacija jedino može završiti loše i po slijepca i po publiku." Iz ovog odgovora nisam znala što iščitati ali pretpostavljam da se u ovoj metafori slijepcem nazivaju žene, koje ne bi trebale imati bolje mjesto u društvu jer će to završiti gore i za njih same i za muškarce. Također:

" Pojam kojim se sakriva pravo značenje - spolna diskriminacija bijelih hetero muškaraca."

" pre malo mjesta za pisat, uglavnom nešto jako lose za sve nas"

" protuprirodno"

"Najjednostavnije rečeno, rodna teorija nema ni jedan dokaz, svi su dokazi protiv, protuznanstvena je, protumedicinska, i izrazito protuevolucijska. To dakle nije znanost, nego ideologija. Prof.dr.sc. Matko Marušić to izvrsno tumači. Kao da me pitate kako tumačim pojam "rasne ideologije", "komunističke ideologije", "nacističke ideologije"... Pa njihovi tvorci i zagovornici nisu to nazivali ideologijom. Ono što se naziva rodnom teorijom je rodna ideologija. Sve što oni zagovaraju je ideologija. Vrlo je jednostavno pratiti spregu najjačih zapadnih vlada, raznih aktivista, UN-a i njegovih organizacija, medija, i u konačnici rezultate toga na terenu. Vrlo je jednostavno pogledati SAD, Kanadu, Englesku, Njemačku, Francusku, POGOTOVO skandinavske zemlje, pa zatim i neke događaje u Španjolskoj... To je djelovanje protiv znanosti, u prilog preodgoju djece i društva. Uostalom, nisu li sami aktivisti otvoreno priznali što žele? Nisu li otvoreno oni sami govorili što im je cilj postići sa brakom, sa obitelji, nisu li oni sami spominjali uništenje upravo tako što će izrelativizirati sve pojmove? Pa nije to izmislila ni Crkva, ni mi koji se protivimo, ni nazadni zatucani mračnjaci ni krezubi domoljubi. To njihovi aktivisti govore. Otvoreno priznaju. A dodatno treba pogledati masu žrtava rodne ideologije, i svega što ona nosi sa sobom, od pobačaja, eugenike, eutanazije, promjene spola (koja je u praksi nemoguća) itd., treba poslušati malo svjedočanstva onih koji su iz toga izašli... Doslovno govore ovo isto što govore i svi koji nisu nasjeli na ideologiju. Eto, zbilja je vrlo jednostavno, a može se o tome pisati satima." .

8.3 NEVOLJE S BIOLOGIJOM

Još jedno pitanje – pitanje različitog definiranja roda i spola- odnosno, odgovori na njega, mogu se na sličan način analizirati. Gdje je 53,4% onih koji to smatraju potrebnim, dok je 46,8% onih koji to ne misle. Točnije 82 ispitanika je za odvajanje pojmova roda i spola, dok je 72 protiv toga. Tako da se unutar ovih 82 odgovora većinom pronalazi objašnjenje :

"Spol je fenotipska reakcija na genotipski potencijal i biološki je pokazatelj identiteta. Rod je društvena kategorija kojom se biološkom pokazatelju pripisuju određene navike, obrasci ponašanja, društvene uloge i stereotipi, a koji su funkcionalni jedino u društvenom okolišu."

"Spol je određen rođenjem a rod društveni, kulturnim i drugim ulogama." Ili "Biologija naprotiv društvenih konstrukata."

" spol se odnosi na biološke i fiziološke karakteristike koje definiraju muškarca i ženu, a "rod" na socijalno konstruirane uloge, ponašanja, aktivnosti i attribute koje jedno određeno društvo smatra odgovarajućima za muškarce i žene."

Dok se afektivniji odgovori mogu okupiti oko uzimanja društvenog značaja kao ključnog i moguće subverzivnog čina. Kao što je to slučaj kod:

" Ljudska prava!"

"Društvo bi se trebalo osloboditi stereotipa da se osoba sa jednim spolnim organom a priori ponaša u skladu sa ideologijom o ponašanju osoba sa tim spolnim organom."

" Konstrukt koji može/treba pridonijeti fundamentalnom pravu svake osobe na vlastiti koncept identiteta, pa time i poštovanju jednakosti i ravnopravnosti svih osoba."

Također, u duhu ovog argumenta možda nije potrebno istaknuti no ovakav odgovor dalo je 30 muškarca i 52 žene. Dok je suprotan odgovor dalo 40 muškaraca, a 30 žena i 2 neopredijeljenih. Ovakvi rezultati također idu u prilog ideji normativnog patrijarhata, u kojem muškarci osjećaju ugroženost pri ideji o napuštanju tog normativa i superiornosti. Neki od datih objašnjenja za vrlo osobno i afektivno ne slaganje sa različitim definiranjem su kao što je to :

"Muškarac po spolu ujedno je i muškog roda."

" Ako je penis, je penis"

" Zna se tko je normalan "

" Suvišno je. Lako se vidi kojeg sam spola, to je nešto što je biologija odredila. Ali ne vidim potrebu za određivati još dodatno kojeg sam roda. Ništa me to ne definiira kao osobu."

Također, mnogi su istaknuli istoznačnost pojmova kao objašnjenje koje se može nazvati 'hladnijim' objašnjenjem kao na primjer:

"Spol i rod su isto. Rodiš se kao muškarac ili žena samim time i jesi muškarac ili žena"

" rod=spol "

dok su neki odvojeno definiranje shvatili kao poremećaj, ponovno afektivniji i uvredljivi, na primjer:

" Muški ili ženski spol je zadan (osim kod nekih rijetkih poremećaja) kromosomima s kojima se osoba rađa. Postoje bolesne osobe koje umisle da su nešto drugo. To je njihov problem i društvo im je eventualno dužno dati liječničku pomoć (da se riješe tih deluzija), ukoliko to oni žele. Društvo nije dužno takav životni stav propagirati, tvrditi da je to normalno, nametati to djeci ili financirati."

" Svaki je zdravi čovjek već biološki svjestan da je muškarac/ Žena, u suprotnom govorimo o psihičkoj bolesti I tih ljudi nema Puno, stoga njihova tranzicija u spol koji žele ne bi trebao predstavljati neki poseban skandal."

Ili jednostavnije rečeno: *" Protuprirodno i bolesno "* .

Ako je uopće moguće sve ove odgovore staviti pod određenu nad kategoriju, ona bi bila strah, kao emocija iz koje nastupa i jedna i druga strana. Strana koja zagovara i naglašava društvenu konstruiranost progovara iz straha, odnosno iz pozicije podređenog, točnije iz pozicije iz koje želi izaći. Dok druga strana progovara iz straha od gubitka normativne pozicije, odnosno tradicionalne sigurnosti određenih temelja identiteta. Oba slučaja ukazuju na određenu borbu za diskurzivnom prevlasti koja kao svoju pozornicu ima kulturu koja objedinjuje i znanost i društvo te upravo ti koncepti postaju neodvojivi. Razlog iz kojeg sam uzela upravo emotivnu involviranost jest taj što si prikupljeni odgovori bili toliko puni takvog osobnog shvaćanja da ga nisam mogla ignorirati. Ali i zato što se u ovom radu bavim upravo analizom trenutne strukture osjećaja, iako nije izravno povezana sa pojedinačnim emocijama, u njima se očituje. Posebice je zanimljivo kako se i u odgovorima ispitanika i u medijskim reprezentacijama Konvencije vijeća Europe se mogu pronaći prilično slične argumentacije i okupljenosti oko istih društvenih konstrukata i uvjerenja, te emotivnog intenziteta u branjenju istih. Dok se strana koja zagovara ratifikaciju Konvencije okuplja oko ideje ljudskih prava,

ideje napretka društva, samog sadržaja konvencije, odnosno zaštiti žrtava obiteljskog nasilja. Tako se strana koja joj se protivi ističe tradicionalne obiteljske vrijednosti, katoličku vjeroispovijest, ideju nacije i naglašenog suvereniteta Hrvatske uz snažno vjerovanje postojanja 'rodne ideologije' u Istanbulske konvenciji. Iako ne tvrdim kako medijima treba zahvaliti u potpunosti na ovakvo ocrtanom javnom mnijenju, ističem kako su i oni dio javnog mnijenja. Točnije, koliko ga produciraju, toliko ga i konzumiraju te se u tom vrtlogu premreženosti medija i mišljenja ostvaruje i stvara javno mnijenje koje je upriličenje trenutne strukture osjećaja.

9 ZAKLJUČAK

U ovom sam se radu bavila pitanjima analize 'javnog mnijenja' koje je jedno od konstitutivnih dijelova strukture osjećaja, duha vremena. Analizom javnog mnijenja na pitanju Istanbulske konvencije i faktografskim prikazom konteksta u kojem se Hrvatska nalazi pokušala sam skicirati širu strukturu osjećaja u Hrvatskoj. Počevši od brojnih institucija, ideoloških aparata (Fakulteti, vlada, Crkva, Civilne udruge...) koji produciraju i podržavaju određene ideje i stavove predstavila sam glavne aktere u društvenom političkom ringu borbe za ideološku prevlast. Prateći glavne ideje i njihovu distribuciju krenula sam u analizu medija i načina na koje mediji kreiraju i kodiraju poruke. Njihov značaj opisala sam kroz prihvaćanje obje teorijske medijske struje objedinjujući i djelomice medijski utjecaj u formiranju javnog mnijenja ali i razumijevanju publika kao aktivnih sudionika u cikličkoj formi kodiranja i dekodiranja medijskih poruka slijedeći S. Hall-ovu ideju (Hall., S.; 2002.). Nakon analize medija teorijskim obuhvaćanjem ideja T. Kuhna i njegovih 'znanstvenih revolucija' primijenila sam ih na društveno politička događanja u Hrvatskoj u cilju pojašnjenja trenutne strukture osjećaja u Hrvatskoj u koju smatram kako su i znanost i kultura i društvo jednako uronjeni te se prema istoj shemi mijenjaju. Opisivanjem ideje Nowotny et al. ukazala sam na promjene i karakteristike postmoderne misli za koju smatram da se događa i na društvenoj i kulturnoj razini u javnom mnijenju kojeg je i znanost dio. Nadalje, kako bi te tvrdnje i učvrstila analizirala sam 157 odgovora u provedenoj online anketi. Ono što sam htjela pokazati je bilo to kako se događa određena tranzicija u ideji funkcioniranja društvenih i kulturnih paradigmi i u Hrvatskoj. U što su uključeni i mediji i igraju u tome vrlo važnu ulogu, ali i institucije koje proguravaju određene ideje. No, onaj najvažniji i najveći dio jesu upravo ljudi i njihova razmišljanja i djelovanja. Oni

nisu puki pasivni primatelji, niti 'tabule rase', u koje se upisuju određene ideje, oni su aktivni tvorci, koautori tih ideja, prenose ih ali ih i stvaraju. Putem njih se vraćam na Hallovu ideju cirkularnosti poruka, gdje se krug zatvara kada ih se uključi u aktivno kreiranje poruka. Također, vrlo je zanimljiva i uloga popularne kulture u ovoj priči, koja također reflektira određen duh vremena. Ali ponovno daje primateljima moć novih kreacija. Jer kako to sažima rečenica iz serije "Sense8 (2015 – 2018.)" : " *If a world is a stage, identity is nothing but a costume.*". Tom se rečenicom može sažeti i nova paradigma na vidiku. Vodeći se Goffmanovom idejom o prezentaciji sebe/sebstva u svakodnevicu, ili pak Shakespeareom i njegovom pozornicom, ali i Butleričinim razumijevanjem performativa roda, fluidnost jest nešto što se ističe. Sigurno, ovo plaši određenu publiku, ali joj se neki i vesele. Budući da je u toku pisanja ovog rada Hrvatska ipak ratificirala Istanbulsku konvenciju, to govori ponovo u prilog promjeni mišljenja i kreiranju novog usmjerenja. Iako se digla poprilična prašina od strane koja joj se protivila i 'javnost' je još uvijek poprilično podijeljena oko tog pitanja vrijeme će pokazati ako sam u pravu, ali ja sam poprilično optimistična.

LITERTATURA

BIBLIOGRAFIJA

- 1.) Baudillard, J. (2001.); "SIMULACIJA I ZBILJA"; JESENSKI I TURK, ZAGREB
- 2.) Bilgrami; "What Is a Muslim? Fundamental Commitment and Cultural Identity" u "Critical Inquiry"; Vol. 18, No. 4, p. 821-842; The University of Chicago Press;
<https://www.jstor.org/stable/1343832>
- 3.) Butler, J. (2003.); "Subverzivni tjelesni činovi" iz "Nevolje s rodom", Zagreb: Ženska infoteka
- 4.) Cambridge University Press; (2018.) " Online Cambridge Dictionary";
<https://dictionary.cambridge.org/us/dictionary/english/perfect-storm>
- 5.) Collins; (2018.); "Collins english dictionary";
<https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/fake-news>
- 6.) Debord, G.; (2017.); "Društvo spektakla"; drugo izdanje, radna verzija. Anarhistička biblioteka; Beograd
- 7.) Foucault, M.; (1994.); "Znanje i moć"; Nakladni zavod Globus, Zagreb
- 8.) Foucault; M. (1991.) " Discipline and punish; the birth of the prison" ; trans. A. Sheridan; 3. ed.;England; Clays Ltd; St Ives plc; Penguin books
- 9.) Gaetano, P.; (2017.); "David Reimer and John Money Gender Reassignment Controversy: The John/Joan Case"; Embryo Project Encyclopedia
<http://embryo.asu.edu/handle/10776/13009>
- 10.)Galić, M. et all; (2016.); "Leksikon radija i televizije"; HRT i Naklada Levak; Zagreb

- 11.) Goffman, E.; (2006.); "Kako se predstavljamo u svakodnevnom životu"; Geopotetika, Beograd
- 12.) Hall, S.; (2007.); "Kodiranje i dekodiranje u televizijskom diskursu"; <http://dzs.ffzg.unizg.hr/text/hall.pdf>
- 13.) Haralambos M.; Holborn M. (2002.); "Socijologija: teme i perspektive"; Golden marketing, Zagreb
- 14.) Kuhn, T.; (2002.); "Struktura znanstvenih revolucija"; Naklada Jesenski i Turk, Zagreb
- 15.) Kulenović, E.; (2013.); "Brak i Kulturkampf" u "Političke analize", Vol 4, No.16, prosinac 2013.; Zagreb
- 16.) Lamza-posavec, V.; (1995.); "JAVNO MNIJENJE - teorije i istraživanje"; Alinea, Zagreb
- 17.) Marx, K.; Engels, F. (1967.); " Rani radovi"; Naprijed, Zagreb
- 18.) Nowotny, H; Scott, P; Gibbons, M.; (2001); " Re-Thinking Science: Knowledge and the Public in an Age of Uncertainty"; Cambridge: Polity Press
- 19.) Peović Vuković, K.; (2012.); " Mediji i kultura : ideologija medija nakon decentralizacije"; Naklada Jesenski i Turk; Zagreb
- 20.) Williams, R.; (2006.); "Analiza kulture" u " POLITIKA TEORIJE - Zbornik rasprava iz kulturalnih studija" Duda, D.; DISPUT, Zagreb
- 21.) Zerzan, J.; (2004.); "Anarhoprimitivizam protiv civilizacije"; Naklada Jesenski i Turk, Zagreb

MEDIJSKI ČLANCI:

TELEGRAM:

- 1.) Kovačević, B.; (10.03.2018.); "Zašto nas predstavnici Katoličke crkve i njezini ultrakonzervativni adlatusi uporno lažu o Istanbulskoj"; <https://www.telegram.hr/price/zasto-nas-predstavnici-katolicke-crkve-i-njezini-ultrakonzervativni-adlatusi-uporno-lazu-o-istanbulskoj/>
- 2.) Telegram redakcija; (13.04.2018.); "SDP ima novu ingenioznu kampanju na mrežama; sugeriraju da su oni zaslužni za ratifikaciju" ; <https://www.telegram.hr/politika-kriminal/sdp-ima-novu-ingenioznu-inicijativu-na-mrezama-sugeriraju-da-su-oni-zasluzni-za-ratifikaciju/>Telegram redakcija; (21.04.2018.); "Desničari kojima smeta Istanbulska najavili da službeno kreću prikupljati potpise za referendum; žele ju srušiti"; <https://www.telegram.hr/politika-kriminal/desnicari-kojima-smeta-istanbulska-najavili-da-sluzbeno-krecu-prikupljati-potpise-za-referendum-zele-ju-srusiti/>
- 3.) Vlašić, T.; (12.03.2018.); "Pokušali smo pronaći najurnebesnije laži o Istanbulskoj; recimo, da je protuhrvatska i uništiti će Crkvu"; <https://www.telegram.hr/politika-kriminal/pokusali-smo-pronaci-najurnebesnije-lazi-o-istanbulskoj-recimo-da-je-protuhrvatska-i-unistiti-ce-crkvu/>
- 4.) Vlašić, T.; (17.03.2018.); "Vodič kroz Istanbulku: Što je zapravo Konvencija za zaštitu žena i kako je iznervirala hrvatske konzervativce" <https://www.telegram.hr/politika-kriminal/vodic-kroz-istanbulku-sto-je-zapravo-konvencija-za-zastitu-zena-i-kako-je-iznervirala-hrvatske-konzervativce/>

NOVI LIST

- 1.) Duka, Z.; (24.10.2017.); "Zašto su zapravo crkva i konzervativci tako uporno protiv Istanbulske konvencije"; <http://www.novilist.hr/Vijesti/Hrvatska/Zasto-su-zapravo-crkva-i-konzervativci-tako-uporno-protiv-Istanbulske-konvencije>
- 2.) Pavelić, B.; (21.03.2018.); " 'Zar je katolička tradicija čuvanje tekovina nasilja?': Ima teologa koji i ovako misle o Istanbulskoj konvenciji"; <http://www.novilist.hr/Vijesti/Hrvatska/Zar-je-katolicka-tradicija-cuvanje-tekovina-nasilja-lma-teologa-koji-i-ovako-misle-o-Istanbulskoj-konvenciji>

JUTARNJI LIST

- 1.) Šimunović, D.; (09.12.2017.); "ISTINE I NEISTINE O ISTANBULSKOJ KONVENCIJI Što zapravo piše u Konvenciji Vijeća Europe o prevenciji i borbi protiv obiteljskog i nasilja nad ženama"; <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/istine-i-neistine-o-istanbulskoj-konvenciji-sto-zapravo-pise-u-konvenciji-vijeca-europe-o-prevenciji-i-borbi-protiv-obiceljskog-i-nasilja-nad-zenama/6827739/>
- 2.) Turčin, K.; (20.03.2018.); "RAZOTKRIVAMO ŠEST NEISTINA U LETKU KOJIM SE POZIVA NA ODBACIVANJE ISTANBULSKE KONVENCIJE Od muškaraca u ženskim zahodima do 'bespolnih vanzemaljaca' "; <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/razotkrivamo-sest-neistina-u-letku-kojim-se-poziva-na-odbacivanje-istanbulske-konvencije-od-muskaraca-u-zenskim-zahodima-do-bespolnih-vanzemaljaca/7152324/>
- 3.) Turčin, K.; (22.09.2017.); "Zašto Hrvatska i dalje odbija ratificirati Istanbulsku konvenciju"; <https://www.jutarnji.hr/komentari/zasto-hrvatska-i-dalje-odbija-ratificirati-istanbulsku-konvenciju/6574239/>
- 4.) Turčin, K.; (24.03.2018.); "KLJUČNI DOKUMENT Nalaže li Istanbulska konvencija uvođenje trećeg spola i obavezu dopuštanja istospolnih brakova? Evo što o tome kaže Vijeće Europe!"; <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/kljucni-dokument-nalaze-li-istanbulska-konvencija-uvodenje-treceg-spola-i-obavezu-dopustanja-istospolnih-brakova-evo-sto-o-tome-kaze-vijece-europe/7165080/>
- 5.) Vlašić, B.; (30.12.2017.); "GLUMCI HNK PROTIV HASANBEGOVIĆEVA DOLASKA U KAZALIŠNO VIJEĆE 'Pokazao je zabrinjavajuću sklonost restrikcijama slobode demokratskog društva'."; <https://www.jutarnji.hr/vijesti/zagreb/glumci-hnk-protiv-hasanbegoviceva-dolaska-u-kazalisno-vijece-pokazao-je-zabrinjavajucu-sklonost-restrikcijama-slobode-demokratskog-drustva/6889383/>

INDEKS.HR

- 1.) G.D. (12.03.2018.); "NAJLUĐE IZJAVE PROTIV ISTANBULSKE KONVENCIJE "To je đavolje djelo, zbog nje ljudi odlaze..." "; <https://www.index.hr/vijesti/clanak/deset-najludjih-izjava-protiv-istanbulske-konvencije-zbog-nje-se-ljudi-iseljavaju-to-je-djelo-sotone/1031654.aspx>
- 2.) G.D. (27.03.2018.); "Što je istina, a što laž oko Istanbulske konvencije?"; <https://www.index.hr/vijesti/clanak/istine-i-lazi-o-istanbulskoj-konvenciji/1034837.aspx>

H-ALTER.HR

- 1.) A.K.; (13.04.2018.); "Ratificirana Istanbulska konvencija, trideset zastupnika glasalo protiv"; <http://www.h-alter.org/vijesti/ratificirana-istanbulska-konvencija-trideset-zastupnika-glasalo-protiv>

- 2.) H-alter.hr; (27.02.2018.); "Informiraj se, budi emancipiran/a: Što je zaista Istanbulska konvencija? "; <http://www.h-alter.org/vijesti/informiraj-se-budi-emancipiran-a-sto-je-zaista-istanbulska-konvencija>

LUPIGA.HR

- 1.) Fuka, I.; (10.02.2018.); "„NISMO SLUŠKINJE I NIKAD NEĆEMO BITI“: Prosvjed uz potresna svjedočanstva žrtava i isječke Istanbulske konvencije"; <https://lupiga.com/vijesti/nismo-sluskinje-i-nikad-necemo-biti-prosvjed-uz-potresna-svjedocanstva-zrtava-i-isjecke-istanbulske-konvencije>
- 2.) Jurjević, M.; (21.04.2018.); "S POKLIČEM NA USNAMA: Je li ovo hrvatska verzija "Cristere"?"; <https://lupiga.com/vijesti/s-poklicem-na-usnama-je-li-ovo-hrvatska-verzija-cristere>
- 3.) SOLIDARNA.HR; (24.11.2018.); "POTPISI I TI: Protiv zatucanosti i nasilja, za ratifikaciju Istanbulske konvencije"; <https://lupiga.com/vijesti/potpisi-i-ti-protiv-zatucanosti-i-nasilja-za-ratifikaciju-istanbulske-konvencije>

DNEVNO.HR

- 1.) Dnevno.hr; (20.05.2018.); "OBJAVLJENI PODATCI: 'Istina o Istanbulskoj' prikupila 371.821 potpisa!"; <https://www.dnevno.hr/vijesti/hrvatska/objavljeni-podatci-istina-o-istanbulskoj-prikupila-371-821-potpisa-1173834/>
- 2.) Hina; (22.01.2018.); "'Istanbulska konvencija OVAKO definira rod'. "; <https://www.dnevno.hr/vijesti/svijet/psiholozi-istanbulska-konvencija-ovako-definira-rod-1122362/>
- 3.) Zovko, J. (31.03.2018.); "Istanbulska konvencija – HDZ-ova omča oko vrata"; <https://www.dnevno.hr/kolumnisti/jure-zovko/istanbulska-konvencija-hdz-ova-omca-oko-vrata-1149406/>

DIREKTNO.HR

- 1.) Dd/iz; (30.03.2018.); "Čičak: Zašto se ne želim očitovati o Istanbulskoj konvenciji"; <https://direktno.hr/direkt/cicak-zasto-se-ne-zelim-ocitovati-o-istanbulskoj-konvenciji-117973/>
- 2.) Direktno.hr; (26.09.2018.); "Što je zapravo Istanbulska konvencija oko koje se lome koplja u HDZ-u?"; <https://direktno.hr/zivot/obitelj/sto-je-zapravo-istanbulska-konvencija-okoko-koje-se-lome-koplja-u-hdz-u-98683/>
- 3.) Mpd/h; (23.03.2018.); "Inicijativa 'Hrvatska protiv Istanbulske konvencije' pozvala građane na prosvjed"; <https://direktno.hr/domovina/inicijativa-hrvatska-protiv-istanbulske-konvencije-pozvala-gradane-prosvjed-117205/>
- 4.) Mš/h; (29.05.2018.); "ISTANBULSKA KONVENCIJA Na tribini Beljak i Kosor kritizirali aktualnu situaciju"; <https://direktno.hr/domovina/istanbulska-konvencija-tribini-beljak-i-kosor-kritizirali-aktualnu-situaciju-123975/>

NAROD.HR

- 1.) Mlinarić, L.; (12.04.2018.); "Istanbulska konvencija ne adresira stvarne uzročnike nasilja nad ženama"; <https://narod.hr/hrvatska/istanbulska-konvencija-ne-adresira-stvarne-uzrocnike-nasilja-nad-zenama>
- 2.) Narod.hr; (24.03.2018.); "Željka Markić: Istanbulska konvencija kroz zakone nameće uvođenje rodne ideologije"; <https://narod.hr/hrvatska/zeljka-markic-rodna-ideologija-ik-dio-pravnog-sustava-odnosno-zakoni-namecu-uvodenje-rodne-ideologije>
- 3.) Tikvica, M.; (11.03.2018.); "Donosimo četiri najnevjerojatnija argumenta za ratifikaciju Istanbulske konvencije!"; <https://narod.hr/hrvatska/donosimo-cetiri-najnevjerovatnija-argumenta-ratifikaciju-istanbulske-konvencije>

VEČERNJI LIST

- 1.) Jurišić, R.; (27.03.2018.); "Ministarstvo u letku tumači što je Istanbulska konvencija i koga štiti"; <https://www.vecernji.hr/vijesti/ministarstvo-istanbulska-konvencija-vlada-1235443>
- 2.) Krasnec, T.; (13.04.2018.); "'Pozdravljam ratifikaciju. To je izvrsna vijest uoči mog posjeta sljedećeg tjedna.'"; <https://www.vecernji.hr/vijesti/ve-pozdravilo-rafitikaciju-istanbulske-konvencije-1238899>
- 3.) Mijić, M.; (20.03.2018.); "Istanbulska konvencija je sredstvo za rušenje kršćanske civilizacije"; <https://www.vecernji.hr/premium/istanbulska-konvencija-je-sredstvo-za-rusenje-krscanske-civilizacije-1233645>
- 4.) Pavičić, D.; (06.04.2018.); "Crkveno za ili protiv ratifikacije Istanbulske konvencije"; <https://www.vecernji.hr/premium/crkveno-za-ili-protiv-ratifikacije-istanbulske-konvencije-1237358>
- 5.) Raspudić, N.; (16.03.2018.); "Kako se hadezeovci rodno određuju?"; <https://www.vecernji.hr/premium/hdz-sdp-istanbulska-konvencija-andre-plenkovic-1232928>

BRANITELJSKI PORTAL

- 1.) Braniteljski portal; (09.04.2018.); "STRAVIČNO: OTKRIVAMO NOVE OPASNOSTI IZ ISTANBULSKE KONVENCIJE- HOĆE LI SE UKINUTI SVEĆENIČKA, LIJEČNIČKA I SUDAČKA TAJNA?"; <https://www.braniteljski-portal.com/stravicno-otkrivamo-nove-opasnosti-iz-istanbulske-konvencije-hoce-li-se-ukinuti-svecenicka-lijecnicka-i-sudacka-tajna>
- 2.) Braniteljski portal; (10.04.2018.); "'OBMANA": ZAŠTO JE HTV1 DRUKČIJE PREVEO ČLANAK 28 ISTANBULSKE KONVENCIJE OD UREDA ZA RAVNOPRAVNOST VLADE REPUBLIKE HRVATSKE?!"; <https://www.braniteljski-portal.com/obmana-zasto-je-htv1-drukcije-preveo-clanak-28-istanbulske-konvencije-od-ureda-za-ravnopravnost-vlade-republike-hrvatske>
- 3.) Braniteljski portal; (25.05.2018.); "STRAVIČNO: FEMINISTIČKA ORGANIZACIJA ŽENSKA SOBA – CENTAR ZA SEKSUALNU RAVNOPRAVNOST, ČLANICA ŽENSKE MREŽE, JAVNO SE ZALAŽE ZA LEGALIZACIJU PEDOFILIJE!!"; <https://www.braniteljski-portal.com/stravicno-feministicka-organizacija-zenska-soba-centar-za-seksualnu-ravnopravnost-clanica-zenske-mreze-javno-se-zalaze-za-legalizaciju-pedofilije#comment-10916>

GLAS KONCILA

- 1.) Miklenić, I.; (23.04.2018.); "UZ RASPRAVU O RATIFIKACIJI TZV. ISTANBULSKE KONVENCIJE Iz jednoga totalitarizma u drugi?"; <https://www.glas-koncila.hr/uz-raspravu-o-ratifikaciji-tzv-istanbulske-konvencije-iz-jednoga-totalitarizma-u-drugi/>
- 2.) Miklenić, I.; (26.03.2018.); "UZ OBMANE GLEDE ISTANBULSKE KONVENCIJE Treba li uništiti hrvatski narod?"; <https://www.glas-koncila.hr/uz-obmane-glede-istanbulske-konvencije-treba-li-unistiti-hrvatski-narod/>
- 3.) Tašev, I.; (19.03.2018.); "USTAVNOPRAVNI STRUČNJAK DR. DUBRAVKO LJUBIĆ ANALIZIRA ISTANBULSKU KONVENCIJU »Istanbulska konvencija u suprotnosti je s hrvatskim Ustavom«"; <https://www.glas-koncila.hr/istanbulska-konvencija-u-suprotnosti-je-s-hrvatskim-ustavom/>
- 4.) Tašev, I.; (22.07.2017.); "PRIJEPORI O ISTANBULSKOJ KONVENCIJI Zašto se uključiti u savjetovanje o dokumentu koji promovira rodnu ideologiju?"; <https://www.glas-koncila.hr/zasto-se-ukljuciti-u-savjetovanje-o-dokumentu-koji-promovira-rodnu-ideologiju/>

N1

- 1.) Benačić, A.(29.01.2016.); "Hasanbegović razriješio Povjerenstvo za neprofitne medije!"; <http://hr.n1info.com/a100192/Vijesti/Hasanbegovic-razrjesio-Povjerenstvo-za-neprofitne-medije.html>

SLOBODNA DALMACIJA

- 1.) H; (25.11.2018.); "Čak 17 posto žena u Hrvatskoj doživjelo pokušaj silovanja ili silovanje!"; <https://www.slobodnadalmacija.hr/novosti/hrvatska/clanak/id/451701/cak-17-posto-zena-u-hrvatskoj-dozivjelo-pokusaj-silovanja-ili-silovanje>